

Bevisbördan för fel i häst

– en jämförelse mellan felansvaret i konsumentköplagen

respektive köplagen

Kristin Einarsson

Kandidatuppsats i handelsrätt

Handledare Johan Axhamn

HARH01

Vårterminen 2019

LUNDS UNIVERSITET
Ekonomihögskolan

Förord

Jag vill inleda denna uppsats med att rikta ett stort tack till Institutionen för Handelsrätt och särskilt studievägledare Sofia Rosendahl samt docent Jörgen Hettne. De tre senaste åren har jag fått ett enormt fint stöd och förstklassig utbildning. Tack vare detta gedigna engagemang så har jag nu slutfört mina studier vid Ekonomihögskolan och tar min kandidatexamen.

Min förhoppning med denna uppsats är att fler än min mamma och handledare ska läsa den. Hästsverige behöver tillgodogöra sig juridisk kunskap och sporten behöver ta ett steg framåt när det kommer till den legala kutymen. Jag hoppas därför att du som ska köpa häst, jobbar med hästar eller på annat sätt är en del av vår sport också läser denna uppsats och applicerar dess innehåll i realiteten för att tillsammans förbättra vår bransch.

Utan hjälp och stöttning så hade dock denna uppsats aldrig blivit klar, jag riktar därför ett tack till min handledare Johan Axhamn. Därtill så vill jag också tacka Boel Flodgren för värdefulla tips om material och rättsfall. Och utan Frida Treschow hade denna uppsats aldrig kommit i fråga. Tack snälla Frida för att du tog dig an mig och svarade på det där mailet för 2 år sedan och att du gav mig chansen att utöva hästjuridik i praktiken på advokatbyrå. Du har inspirerat mig något enormt och gett mig ovärderlig erfarenhet om den juridik som vi båda brinner för. Sist, men framför allt inte minst riktar jag ett tack till universitetslektor Elin Bommenel, jur.stud Dalia Masri och jur.stud Anja Siöstedt för ovärderlig hjälp med korrekturläsning och förbättringsförslag. TACK.

Förkortningar

AVLK Lag (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden

KköpL Konsumentköplag (1990:932)

KöpL Köplagen (1990:931)

NJA Nytt juridiskt arkiv

Prop. Proposition

HD Högsta domstolen

EU Europeiska Unionen

SWB Swedish Warmblood Association

KS Kinning Spines

Sammanfattning

I Sverige finns det 335 500 hästar enligt Statistiska centralbyrån.¹ Hästsporten är växande och handeln med tävlingshästar har kommit att utgöra en stor del av hästbranschens levebröd. Beroende på om säljaren bedöms vara näringsidkare eller privatperson så blir olika lagar tillämpliga vid en hästförsäljning. Som näringsidkare har säljaren enligt konsumentköplagen (1990:932) ett mycket långtgående ansvar som spelar stor roll vid just felbedömning och om köparen vill rikta anspråk mot säljaren gällande fel i häst. Hästar är ett levande djur i ständig förändring och feldefinitionen kan se olika ut beroende på vilket användningsområde hästen sålts för. Något som utgör ett köprättsligt fel på en tävlingshäst behöver inte nödvändigtvis vara ett fel om det gäller en häst som sålts till hobbyridning. Huvudregeln för vad som utgör fel återfinns i 17 § köplagen (1990:931) samt 16 § konsumentköplagen . 20a § i konsumentköplagen infördes år 2002 efter implementering av Europeiska Unionens konsumentdirektiv och innebär att fel som visar sig inom sex månader presumeras ha funnits vid tidpunkten för riskens övergång. Att ansvara sex månader för fel som uppstår i en vara av hårdplast är troligtvis inget större bekymmer men när det kommer till en häst på 600 kg är det en annan sak eftersom hästens hälsa omöjligt kan garanteras och i synnerhet inte när den ägs och används av någon annan.

---

¹ <https://www.scb.se/publikation/31442> (hämtad 2019-04-01)

Summary

There are 335,500 horses in Sweden according to Swedish Statistics.² The equestrian sport is growing and the trade with competition horses has become a large part of the sports livelihood. Different laws apply depending on whether the seller is considered an entrepreneur or a private individual. As an entrepreneur, the seller has a far-reaching responsibility due to konsumentköplagen (1990:932) (KköpL). KköpL plays an important role in the complications judgement as well as in a buyer's claims against the seller regarding complications in the horse. Horses being living animals, they are not fix products but an object in constant change. The complication definition may look different depending on the horses span of use. A legal complication with a competition horse is not necessarily seen as a defect in a horse that is sold for hobby riding. The assessment of defective products is based on § 17 köplagen (1990:931) and § 16 of the KköpL. § 20a in KköpL was introduced in 2002 according to the implementation of the European Union Consumer Directive and implies that defects appearing within six months should be assumed to have existed at the risk transition and the seller thus liable. Assuming liability for defects that appear in the six months following a deal for, say, hard plastic, is probably not a big problem. It is another matter when it comes to horses, because the horse's health is impossible to guarantee, especially when owned and used by someone else.

---

² <https://www.scb.se/publikation/31442> (hämtad 2019-04-01)

1. Inledning	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Syfte och frågeställningar	9
1.3 Metod och material	9
1.4 Avgränsningar	12
1.5 Forskningsläge	12
1.6 Disposition	13
2. Hästförsäljningar	14
2.1 Standardförfarandet vid hästförsäljningar	14
2.2 Förmedlingsköp	15
2.3 Auktioner	15
2.4 Slutsatser	17
3. Näringsidkarbegreppet	18
3.1 Inledning	18
3.2 Två viktiga avgöranden från Högsta domstolen gällande näringsidkarbegreppet	21
3.2.1 NJA 2001 s. 155: Segelbåt med fel tillverkningsland	21
3.2.2 NJA 2018 s. 866: omfattas hästförsäljningen av KöpL eller KköpL?	23
3.3 EU-rättslig praxis: C-149/15 Wathelet	26
3.4 Slutsatser	27
4. Felbestämmelserna gällande hästförsäljningar	28
4.1 Vad utgör fel i häst enligt köplagen?	28
4.1.1 Köplagens dispositivitet och friskrivningar i köpeavtalet	30
4.2 Felbedömning enligt KköpL	33
4.3 Slutsatser - felbedömning	35
4.4 Undersökningsplikt vs upplysningsplikt före köpet?	36
4.5 Olika typer av fel	37
4.6 Praxis gällande fel i häst	40
4.6.1 NJA 1922 s. 596. "Om att skåda häst i mun före köp"	40
4.6.2 NJA 1976 s. 678 Om fång och fel i hovarna gav köparen rätt att företa hävning samt skadestånd	41
4.6.3 Svea hovrätt mål nr T 393-16 Kissing Spines	41
5. Analys	43
5.1 Näringsidkarbedömningen	43
5.2 Problemet med säljarens felansvar enligt konsumentköplagen	44
5.3 Kritik mot felansvaret/bevisbörderegeln i konsumentköplagen	46
5.4 Motioner som har sin grund i konsumentköplagens felansvar	48

5.5 Förslag från författaren	49
6. Slutsats och avslutande ord	53
Käll- och litteraturlista	55

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Svenska hoppelhästar är bäst i världen. Under 2018 utgjordes topp tre på världsrankingen av svenskfödda hästar och utländska köpare vallfärdar till norr för att köpa svenska varmblodiga hästar.³ Hästnäringen har de senaste åren växt sig mycket stark runt om i landet och allt fler har utvecklat sin tävlingshobby till professionell näringsverksamhet där hästar föds upp, tävlas och säljs i vinstsyfte.⁴ En häst är i lagens mening lös sak och hästförsäljningar kan därför omfattas av såväl 1 § köplagen (1990:931) (KöpL) som 1 § konsumentköplagen (1990:932) (KköpL).⁵

Det är inte ovanligt att tävlingshästar säljs för upp till hundra miljoner kronor men ändå omfattas köpet av samma lagstiftning som en vara i hårdplast med samma köprättsliga rättigheter och skyldigheter.⁶ Komplexiteten i en häst och dess värde leder till att läsaren redan nu kan förstå att hästjuridiken innebär många juridiskt komplexa problem som ger upphov till rättsliga tvister. Ett flertal politiker har författat motioner på temat hästen, lagen och huruvida hästen ska undantas från KköpL. Centerpartisten Fedrik Federleys förslag om “sluta behandla hästar som brödrostar” har nu nått enda upp till EU och förväntas gå igenom innan år 2022.⁷

---

³ SWB är förkortningen för Swedish Warmblood Association och är avelsföreningen för svenskfödda halvblodiga hästar. Halvblod är de vanligaste tävlingshästarna. <http://swb.org/> (hämtad 2019-03-08)

⁴ <http://swb.org/nyheter/svenska-hoppastar-bast-i-varlden/> (hämtad 2019-03-08)

⁵ Hästad Torgny, *Köprätt och annan kontraktsrätt*, upplaga 6, Iustus förlag 2010.s. 27.

⁶ Ny Juridik 2:09 *fel i häst* s. 43.

⁷ <https://www.centerpartiet.se/lokal/halland/startside/nyheter/nyheter/2017-10-19-fredrick-federley--en-hast-ska-inte-likstallas-med-en-brodrost> (hämtad 2019-05-23).

Oavsett hur försiktigt man rider och hur väl man tar hand om hästen så kan skador uppkomma därför att hästens hälsa är färskvara och hästen till sin natur är ett djur i ständig förändring. Hästsäljaren kan hållas ansvarig en lång tid efter köpet för de fel som visar sig i den sålda hästen. Om köparen åberopar fel i häst innebär det att en rättslig tvist inleds, under förutsättning att säljaren bestrider felet. Frågan som då uppkommer är val av tillämplig författning. För att kunna avgöra detta måste ytterligare en fråga ställas. När är säljaren näringsidkare respektive privatperson? Näringsidkardefinitionen återfinns i 1 § punkt 6 i KköpL. 4 § KöpL stadgar att konsumentköp faller utanför KöpL:ens tillämpningsområde. Vid hästtvister är valet av köprättslig lagstiftning helt avgörande för tvistens utfall eftersom olika felbestämmelser samt regler för bevisbördans placering aktualiseras beroende på om KöpL eller KköpL är tillämplig.⁸ För att KköpL ska vara tillämplig måste säljaren vara näringsidkare och dessutom måste köparen klassas som konsument. Huruvida köparen ska klassas som konsument kan också ifrågasättas i tvister. det typiska för branschen är att köpare oftast är privatperson och det är främst säljare som agerar som näringsidkare genom att föda upp och sälja hästar. Skulle däremot köparen vara en näringsidkare blir istället KöpL tillämplig. Ämnesvalet för uppsatsen är gjort efter förslag av jur.kand Frida Treschow, som är yrkesverksam inom hästjuridik. Hon framhåller tydligt att definitionen av näringsidkare i hästbranschen är oklar och likaså felbedömningen gällande hästar, vilket leder till många onödiga rättstvister i hästköp vilket även bekräftas av hennes branschkollegor.⁹

---

⁸ Treschow Frida, *Hästjuridik i vardagen en praktisk guide för hästägare, stallägare och ryttare*, första upplagan, Kukkuli förlag 2016. s. 16.

⁹ <http://www.kristianstadsbladet.se/kristianstad/manga-hastkop-slutar-i-tingsratten/> (hämtad 2019-04-24)

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är dels att undersöka säljarens ansvar för fel i häst, beroende av om hästförsäljningen omfattas av KöpL:ens eller KköpL:ens bestämmelser om ansvar för fel dels att kritiskt granska felansvaret i häst.

För att uppnå uppsatsens syfte kommer följande frågeställningar att besvaras:

- *Under vilka förutsättningar är en hästsäljare att betraktas som näringsidkare i köprättslig mening?*
- *Skiljer sig felansvaret åt vid en jämförelse mellan tillämpningen av KöpL och KköpL?*
- *Kan rättslig kritik riktad mot den nuvarande utformningen av säljarens felansvar vid hästförsäljningar som omfattas av KköpL? Hur bör denna kritik i så fall utformas?*

1.3 Metod och material

Metoden som används i uppsatsen för att svara på frågorna och uppnå uppsatsens syfte är rättsdogmatisk metod. Rättsdogmatiken utgår från en konkret problemställning.¹⁰ Rättsdogmatisk metod innebär att finna lösningen på en rättslig frågeställning genom att tillämpa rättsregler med stöd av de accepterade juridiska rättskällorna. Gällande rätt fastställs med hjälp av lagstiftning, förarbeten, rättspraxis och doktrin.¹¹

Även EU-rättslig metod används i uppsatsen eftersom att delar av den nya konsumentköplagen från 2002 är harmoniserad genom EU-direktiv. När EU-rätten tillämpas i Sverige måste den

---

¹⁰Kleineman, Jan, *Rättsdogmatisk metod*, i: Nääv, Maria och Zamboni, Mauro (red.), Juridisk metodlära, andra upplagan, Studentlitteratur, Lund, 2018. s. 23.

¹¹ Kleineman, Jan (2018) s. 21.

EU-rättsliga metoden appliceras för att resultatet ska bli korrekt.¹² Metoden innebär i huvudsak att primärrätten appliceras mot det nationella rättssystemet. Detta görs genom tolkningsprinciper, allmänna rättsprinciper, praxis och lagstiftning.¹³ EU-rättslig metod syftar till att förstå och förhålla sig till EU-rättsliga källor så som praxis, allmänna rättsprinciper och lagstiftning. Rättskällorna utgörs av primärrätt och sekundärrätt där primärrätten genom de grundläggande fördragen har högst dignitet.¹⁴ Genom att förstå och tillämpa EU-rättslig metod klargörs förhållandet mellan det nationella rättssystemet och EU.¹⁵

Materialet till uppsatsen utgörs bland annat av praxis från allmänna domstolar, samt relevanta förhandsavgöranden från EU-domstolen. Huvudsakligen används NJA 2001 s.155 och NJA 2018 s. 866 som båda rör frågan om definition anseende näringsidkarbegreppet vid försäljning. Då det nyligen kommit avgörande från Högsta domstolen (HD), NJA 2018 s. 866 gällande näringsidkarbegreppet i hästförsäljningar skulle nyhetsvärdet för denna uppsats kunna ifrågasättas. Denna invändning kan dock avfärdas mot att HD:s avgörande rörde en näringsidkare vars verksamhet uppenbart var av icke professionellt slag. Denna uppsats riktar sig mot köp av tävlingshästar varför frågan fortfarande är aktuell att utreda. När det kommer till rättslig vägledning gällande felbedömning används NJA 1976 s. 678 och NJA 1922 s. 596 som specifikt rör fel i häst genom fång och överbett. Även analogier från liknande problem vad gäller köp av motsvarande typ av komplex vara kommer att bli aktuella, bland annat konstnärsbranschen genom RÅ 1977 Aa. 43 och RÅ 1983 Aa. 39 (detta då främst utifrån den skatterättsliga bedömningen av begreppet näringsidkare). Även enstaka ARN-avgörande är aktuella för ämnet.

---

¹² Hettne, Jörgen och Ida Otken Eriksson (red.), *EU-rättslig metod teori och genomslag i Svensk rättstillämpning*, andra upplagan, Norstedts juridik 2011. s. 34.

¹³ Hettne (2011) s. 49.

¹⁴ Hettne (2011) s. 40.

¹⁵ Kleineman (2018) s. 109.

I brist på specialiserad litteratur kommer klassisk köprättslig litteratur att användas som utgångspunkt. Torgny Håstad har författat många centrala verk på området köprätt, bland annat *Den nya köprätten*, *Civilrättens grunder* samt *Köprätt och annan kontraktsrätt*. Jan Rambergs och Johnny Herres *Allmän Köprätt* ingår också i de verk som används som grund för rättsutredningen. Lagkommentarer från Karnov Lexino gällande KöpL samt KköpL används för att få en fördjupad förståelse för lagtextens tolkning. Även Johnny Herre och Jan Rambergs *Konsumentköplagen en kommentar* samt *Köplagen: en kommentar* används för analys. Mer branschspecifik information söks i artiklar från Tidningen Ridsport, avelsföreningar samt artiklar från hästjurister. Den yrkesverksamma hästjuristen Frida Treschow har år 2016 skrivit en bok vid namn *Hästjuridik i vardagen*. Denna handbok innehåller många tips och nyttig information som kommer behandlas i uppsatsen. Innan denna bok författades fanns bara äldre handböcker om hästjuridik, skrivna av Ulf Rosengren år 1977, Lars Deckerman samt Erik Fock och Peter Adler 1994. Advokat Lars Deckerman har publicerat artiklar i branschtidningen Ridsport i fokus samt författat handböckerna "Hästen, samhället och lagen" och "Att köpa häst".

På området finns också ett antal motioner och förslag gällande lagstiftning om hästar. Bland annat en motion till riksdagen skriven av miljöpartisten Tina Ehn. Motionen 2008/09:C420 behandlade frågan om huruvida levande djur bör likställas med andra varor i lagens mening. Förslaget handlade om att en reformering av lagstiftningen behöver göras för att befria säljaren från den orimliga, enligt motionären, ansvarsbördan som följer av konsumentköplagen. Även på senare år har frågan väckts genom motion 2017/18:2936 konsumentköplagen avseende köp och försäljning av häst, av Gunilla Nordgren samt motion 2017/18:2811 Köp och försäljning av levande djur i konsumentköplagen, av Cecilia Widegren och John Widegren. Även Centerpartiets Fredrick Federley har drivit frågan om en ny lagstiftning upp i EU under titeln "Sluta behandla hästar som brödrostar".¹⁶

---

¹⁶ <https://www.tidningenridsport.se/eu-beslut-om-konsumentkoplag-narmar-sig/> (hämtad 2019-02-26).

1.4 Avgränsningar

Det är nödvändigt att avgränsa uppsatsen till att skilja på försäljningen av hopp-och dressyrhästar jämfört med travhästar. Med anledning av de väsentligt olika ändamålen kommer travsporten lämnas utan avseende i uppsatsen. Travsport är vitt skild från resten av ridsporten eftersom huvudsyftet med utövandet i trav är rent kommersiellt genom betting och spelande. Köpare av travhästar är därför oftast näringsidkare.

Inte heller aspekten huruvida köparen är konsument eller ej kommer utredas. Likaväl som att säljaren behöver klassas som näringsidkare för att KköpL ska vara tillämplig måste också köparen vara en konsument. Uppsatsen riktar sig dock mot om säljaren omfattas av näringsidkardefinitionen varför köparen i uppsatsen antas vara konsument och frågan utreds därför inte närmare. I praktiken är det generellt sett säljarens ansvar det blir tvist om. och Konsumentbegreppet, dvs.frågan om köparen uppfyller kraven för att klassas som konsument blir i praktiken aldrig föremål för tvist.

Gällande felansvaret fokuserar uppsatsen på faktiska fel i häst och inte rättsliga fel eller rådighetsfel även om sådana också förekommer i hästtvister. Rådighetsfel är mer ovanliga och det finns inte lika mycket praxis gällande detta varför de avgränsas. Dock nämns felen i uppsatsen för att läsaren ska förstå skillnaden. Även sanktionerna vid faktiska fel avgränsas bort och kommer inte att behandlas något djupare eftersom att det skulle innebära en helt annan uppsats. Uppsatsen fokuseras därför till själva felbedömningen och säljarens felansvar, inte påföljderna som kan följa därefter.

1.5 Forskningsläge

Hästjuridiken är ett relativt outforskat område som inte berörts särskilt mycket inom akademien. De böcker som skrivits på området är från yrkesverksamma jurister och advokater, och är närmast av handbokscharaktär. Frida Treschow, Lars Deckeman, Ulf Rosengren samt Erik Fock och Peter Adler har författat denna typ av litteratur. Dessa verk utgör praktiska handböcker med

konkreta tips som vänder sig till hästköpare och säljare. Mig veterligen finns det ingen forskare inom akademien inriktad på näringsidkarproblematiken eller felbedömning gällande just hästjuridik. Däremot får de klassiska köprättsliga verken anses applicerbara på hästjuridiken i stor mån. Jan Ramberg och Johnny Herre har författat två viktiga verk gällande näringsidkarbedömning och felbedömning. *Köplagen: en kommentar* (2013) och *Konsumentköplagen en kommentar* (2014). Dessa har jag använt som huvudsaklig utgångspunkt för att kunna dra slutsatser och generaliseringar gällande hästjuridikens tillämpning.

1.6 Disposition

Uppsatsen kommer struktureras enligt följande. De inledande kapitlen behandlar gällande rätt, samt presenterar den fakta som läsaren behöver ha för att kunna förstå problematiken och sätta sig in i området. Näringsidkarbegreppet utreds utifrån dess köprättsliga betydelse. Många förfaranden, branschord samt skadebegrepp kommer att förklaras i den första delen av uppsatsen. Därefter kommer frågeställningarna om näringsidkarbegreppet, säljarens felansvar och lagens förenlighet besvaras genom att praxis redovisas och analyseras. I slutet av kapitlen 2-4 kommer en kortare sammanfattning av slutsatser av respektive kapitel att göras, detta för att underlätta för läsaren. I slutet av uppsatsen presenteras ett förslag med de lege ferenda perspektiv avseende förbättring av branschen och lagtillämpningen vid mål gällande fel i häst.

2. Hästförsäljningar

2.1 Standardförfarandet vid hästförsäljningar

Vad är egentligen ett hästköp? Hästköp sker i olika former och köpets tillvägagångssätt spelar en helt avgörande roll för lagvalet och felbedömningens utfall.

Traditionellt sett går en hästförsäljning till enligt följande: Hästen annonseras ut på en hästmarknadsplats på internet. I annonsen anges information om ålder, hälsa, stamtavla, meriter och pris. Spekulanter kommer sedan och provrider hästen hos säljaren och bildar sig en uppfattning om hästen och dess egenskaper. Här har spekulanten möjlighet att fråga säljaren om skadehistorik, känna igenom hästens yttre fysik genom en okulärbesiktning och testa dess lynne. Efter provridning läggs eventuella bud som sedan stäms av mot andra spekulanter. Den som är beredd att betala högst får vanligtvis köpa hästen. Innan köpet påkallas en veterinärbesiktning av den ena eller båda parterna. Det förekommer olika typer av besiktningar och röntgenstandard beroende på typ av häst och land. En vanlig gårdsbesiktning kan dock inte anses ha samma undersökningsvärde som en klinikbesiktning med komplett *exportröntgen*.¹⁷ Veterinärens undersökning av hästen kan liknas vid en besiktningsmans uppdrag vid fastighetsköp. Denna veterinärbesiktning blir avgörande för bedömningen av hästens skick vid riskens övergång vilket kommer diskuteras senare i uppsatsen. Om fel upptäcks vid besiktningen kan affären avbrytas eller priset prutas. Vanligast är dock att felen upptäcks långt efter köpet och inte i samband med det. Därefter förhandlas avtal, detaljer om avhämtning, försäkring med mera.

---

¹⁷ Exportröntgen består av 14 röntgenbilder och inkluderar falang (kota och nedåt) alla fyra ben, strålben båda fram, has och båda bakknän. Även ryggkotorna kan ingå i en exportröntgen för att undersöka att hästen inte lider av åkomman Kissing Spines. Beskrivning av exportröntgen från Kungsbacka hästklinik. <http://kungsbackahastklinik.se/besiktning/> (hämtad 2019-04-27)

2.2 Förmedlingsköp

Förfarandet kan se olika ut men vanligt är att en privatperson anlitar en tävlingsryttare eller försäljningsstall med god/gott renommé som sköter försäljningsprocessen i utbyte mot en viss kostnad alternativt mot provision baserat på köpeskillingen. 1 § 2 st KköpL är tillämplig på förmedlingsköp och innebär att förmedlingsköp omfattas av konsumentköplagen, en näringsidkare som förmedlar en häst åt en privatperson och agerar mellanhand i köpet omfattas således av konsumenträttsliga regler även om den egentlige säljaren och ägaren av hästen är privatperson. Bestämmelsen syftar till att motverka kringgående av KköpL.¹⁸ Säljaren och förmedlaren blir gemensamt ansvariga vid köprättslig tvist men eftersom det är störst sannolikhet att vinna framgång i ett konsumentmål lär det bli förmedlaren som blir svarande. Förmedlaren har i sin tur regressrätt och kan kräva sin uppdragsgivare på de kostnader han ålagts genom tvisten.¹⁹ Frågan om förmedling har prövats i bland annat ARN 1996-6400. Målet rör ett köp av en båtmotor. Motorn marknadsfördes av en näringsidkare i båtbranschen och köpet gjordes genom handpenning i företagets lokaler men avtalet var utan företagets logga och motorn visade sig sedermera att tillhöra företagarens bror. Att motorn förvisats i båtfirmans lokaler av en av firmans anställda, att köpet gjordes upp med en anställd samt att viss betalning erlagts till firman pekar på att detta sammantaget varit ett förmedlingsköp som omfattas av KköpL. Båtfirman ansågs ha varit part i köpet genom förmedling.

2.3 Auktioner

Auktionsförsäljningar har långvarig tradition och årligen hålls det ett antal unghästauctioner i Sverige. Auktioner är historiskt sett den bästa sortens försäljning för att framkalla konkurrens mellan de köpslående och namnet auktion kommer ur latinska *auctio*.²⁰ För att det ska röra sig om auktion räcker det att ett enda bud inkommer.²¹ En ny form av auktion som har dykt upp är

---

¹⁸ Herre, Johnny, under medverkan av Jan Ramberg *Konsumentköplagen – en kommentar*, upplaga 4, Norstedts juridik 2014. Sid. 60.

¹⁹ Deckeman Lars, *Hästen, samhället och lagen*, förlaget LD hästlitteratur, Stockholm, 1994. Sid 46.

²⁰ Almén Tore, *Om auktion så som medel att åvägabringa aftal*, akademisk afhandling, Uppsala 1897, akademiska boktrycket s.2.

²¹ Almén (1897). s 5.

Facebook-auktioner av hästar. Det är främst hästhandlare som ägnar sig åt detta. Dessa auktioner sker genom budgivning i kommentarsfältet på Facebook. Detta nya auktionsfenomen kan dock antas börja synas i domstolarna inom kort. Inte minst eftersom köparen i dessa fall inte haft möjlighet att provrida eller träffa hästen innan köpet. En hästauktion på Facebook eller via telefon regleras förutom av KköpL också av lag (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler. Köparen ges bland annat 14 dagar på sig att ångra köpet, till skillnad från om auktionen görs på plats.²² Tillämplig lag på köp som gjorts via traditionella auktionsfirmor där auktionen äger rum med köparna på den fysiska platsen är enbart KköpL om bud läggs på plats. Även vid auktionsköp kan den missnöjde köparen välja vem denne vill vända sig till för att reklamera och göra gällande påföljder om varan är *väsentligt sämre än köparen med fog kunnat förutsätta*. Antingen mot auktionsfirman eller om det rör sig om ett förmedlingsköp så kan kunden välja vem denne vill göra anspråk mot.²³ Vid auktion som äger rum på plats gäller dock ingen ångerrätt till skillnad från distansauktioner. En vara som säljs på auktion anses utbjuden i befintligt skick enligt 17 § 2 stycket KköpL, hänsyn ska dock tas till utropspriset och inte försäljningspriset.²⁴

Köparens rätt att rikta skadestånd efter köp av djur på auktion utreds i NJA 1947 s. 82. Rättsfallet gällde ett auktionsköp där kossan som köptes bar på en smittsam sjukdom. Köparen riktade skadeståndstalan mot auktionsförrättaren och således inte mot kossornas ursprungliga ägare. Efter köpet vid auktionen hade köparen ryktesvis fått höra att korna bar på smittsam kastningssjuka varför han lät utföra blodprov på samtliga kor. HovR ansåg med stöd av blodprovet att smittan funnits vid köpet och beviljade ersättning. HovR ansåg inte att köparen borde haft anledning att undersöka djuren för sjukdomen innan köpet. Det måste anses ålegat säljaren såsom auktionsförrättare att tillse att sjukdomens förekomst uttryckligen tillkännages i samband med auktionen. HD fastställde HovR:ns dom i sin helhet.

---

²² Vägledning från konsumentverket <https://www.hallakonsument.se/tips-for-olika-kop/olika-kopsituationer/kopa-pa-auktion/> (hämtad 2019-03-14).

²³ Hästad (2010) s. 87.

²⁴ Prop. 2001/02:134 s. 29 f.

Om målet direkt kan appliceras mot hästbranschen är dock oklart. Det gäller visserligen också köp av lös sak men skillnaden på en ko och en hästs användningsområde är avsevärd. En kossas primära syfte är i majoriteten av köpen att beta, producera mjölk och kött vilket inte innebär någon träning eller tävling. Undersökningsplikten för ett kreatur är troligtvis mer okulär och det finns ingen sedvänja på kreatursmarknaden att röntga eller blodtesta djuret innan köpet. Undersökningsplikten torde vara mer långtgående för en häst jämfört med en ko varför rättsfallet inte helt klargör köparens undersökningsplikt vid en hästauktion.

2.4 Slutsatser

Sammanfattningsvis gällande hästförsäljningar är alltså standardförfarande det vanligaste. Veterinärbesiktningens utlåtande är helt avgörande för hästens skick vid försäljningen och tvisten utgår från vad som stadgats gällande hästens hälsa i protokollet. Köparen bör därför undersöka hästen och fråga säljaren om hästens skadehistorik. Auktionsköpen har funnits under väldigt lång tid men på senare år har även Facebook-auktioner blivit vanliga vilket medför juridiska utmaningar. Ett auktionsköp som görs via internet regleras av KköpL men också av lag (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler som ger köparen hela två ångerveckor. Auktioner som sker på plats regleras av enbart av KköpL Köparens rätt att rikta skadestånd även mot auktionsförrättare utreds i NJA 1947 s. 82. Detta i enlighet med dåvarande köprättsliga reglering. Målets förenlighet till hästauktioner är dock inte fastställt eftersom att undersökningsplikten gällande hästar torde vara mer långtgående än för kor baserat på de avsevärt skilda användningsområdena. Om en hästförsäljning förmedlas av en näringsidkare för privatpersons räkning är KköpL tillämplig enligt 1 § 2st. Säljer en privatperson hästen själv blir däremot KöpL tillämplig. Hur försäljningen görs är alltså avgörande för lagvalet.

3. Näringsidkarbegreppet

3.1 Inledning

Rättsläget gällande näringsidkarbegreppet utgår ifrån såväl den köprättsliga som den skatterättsliga definitionen av näringsidkare. Tillämplig lagstiftning på det köprättsliga området är i huvudsak KöpL:en och KköpL:en, men även lag (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden blir aktuell. Sistnämnda lag kan tillämpas om det konstateras att säljaren sålt hästen i egenskap av näringsidkare och något villkor i köpeavtalet exempelvis är oskäligt.

Vad är en näringsidkare? Definitionen återfinns i flertalet lagar. I 2§ KköpL stadgas att näringsidkare utgörs av "En fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten". Exakt samma definition återfinns också i 3 § marknadsföringslagen (2008:246) samt 2 § 3 stycket lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden (1994:1512). I prop. 1938/84:92 anges att en förutsättning för att näringsidkarbegreppet ska bli tillämpligt är att företagarens handlande ska ligga inom ramen för hans *yrkesmässiga verksamhet*.²⁵ Inom EU-rätten definieras näringsidkare i artikel 1.2 c i direktiv 1999/44.²⁶ Där definieras begreppet säljare såsom "en fysisk eller juridisk person som enligt avtal säljer konsumentvaror inom ramen för sin närings- eller yrkesverksamhet", se C-149/15 Wathelet som diskuteras senare under punkt 3.2.1 i uppsatsen.

Så snart en person åtagit sig mer än något enstaka uppdrag eller någon enstaka försäljning, ska personen i fråga normalt anses som näringsidkare. För att rekvisitet ska vara uppfyllt krävs inte

---

²⁵ Prop. 1938/84:92 s. 16.

²⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG av den 25 maj 1999 om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier.

att verksamheten är inriktad på vinst. Inga direkta omsättningskrav föreskrivs men prestationen ska utgå från ekonomisk ersättning.²⁷ Vidare bör tjänsten ligga inom uppdragstagarens yrkesmässiga kunnande.²⁸ Normalt sett så bedrivs näringsverksamheter i någon bolagsrättslig form som juridisk person genom ett aktiebolag, men även fysiska personer kan driva enkla bolag och klassas som näringsidkare. För att tilldelas näringsidkartiteln och uppfylla rekvisiten krävs inte ens att verksamheten är inriktad på att generera vinst.²⁹ En näringsidkare kan inta olika roller beroende på situation. Den som bedriver verksamhet inom fastighetsbranschen räknas naturligtvis inte som näringsidkare när denne köper tapeter till sitt privata vardagsrum, till skillnad från om inköpet görs till företagets fastigheter. Den juridiska svårigheten med begreppet näringsidkare ligger i att förstå i vilken skepnad säljaren agerat.³⁰ För att applicera detta direkt mot hästbranschen så innebär det att man vid köpet måste ställa sig frågan om den aktuella hästen haft nära kontakt med säljarens näringsverksamhet eller om den är närmast säljarens privatliv, detta följer av NJA 2018 s. 866. Det bör understrykas att kraven för att uppnå definitionen för juridisk person skiljer sig från att klassas som näringsidkare. En näringsidkare är inte alltid en juridisk person, i realiteten behöver näringsidkaren inte ens ha ett företag eller vara registrerad för F-skatt. Näringsidkarbegreppet tillfaller den som agerat som näringsidkare vid köp, oavsett om denne har ett registrerat bolag eller ej.³¹ Som undantag nämns att tjänster som utförs åt släktingar, grannar och nära kompisar faller utanför definitionen, förutsatt att det är uppenbart att uppdragstagaren agerar som privatperson.³²

Skatteverket har i ett ställningstagande från 2009 särskilt gjort en utredning gällande gränsdragning mellan hobbyverksamhet respektive näringsverksamhet i hästbranschen. Sammantaget uttrycks det i ställningstagandet att det alltid är en helhetsbedömning som avgör

---

²⁷ Herre och Ramberg (2014) s 59.

²⁸ Ramberg och Herre (2014) s 58.

²⁹ Ramberg och Herre (2014) s 59.

³⁰ Ramberg och Herre (2014) s 60.

³¹ Ramberg och Herre (2014) s 61.

³² Ramberg och Herre (2014) s. 60.

huruvida det rör sig om hobbyverksamhet eller näringsverksamhet. Vid bedömningen blir det ofta även aktuellt att beakta längre perioder än det aktuella beskattningsåret som är uppe för bedömning. Hänsyn ska tas till hur verksamheten utvecklats över tid. Ledning för denna uppfattning kan fås i RÅ 1987 ref.56 samt Kammarrätten i Göteborgs dom den 20 april 2007, mål nr 626 - 630-06.³³ När en hobbyhäst säljs redovisas inkomsten från försäljningen normalt i inkomstslaget kapital enligt 52 kap, Inkomstskattelagen (1999:1229). En häst som är egen uppfödning beskattas normalt som hobby i inkomstslaget tjänst. Detsamma gäller även häst som köpts in och förädlas genom eget arbete.³⁴ Att hävda att hästverksamheten är hobby innebär således inte att säljaren går fri från skatterättsligt ansvar även om kraven för näringsidkare inte uppnås.

Tillämpning av kriterierna för näringsidkarbegreppet utifrån ett skatterättsligt perspektiv är uppfyllt är olika för varje bransch. Exempelvis har Högsta förvaltningsdomstolen i ett antal fall prövat näringskriterierna för konstnärer. Högsta förvaltningsdomstolen har slagit fast att det handlat om näringsverksamhet trots att endast blygsamma intäkter genererats i verksamheterna. det har därtill varit svårt att utläsa förekomsten av ett objektivet vinstsyfte. Säljaren har alltså detta till trots ansetts vara näringsidkare, med därtill följande skattskyldighet Högsta förvaltningsdomstolen har fäst stor vikt vid om det förekommit högre studier inom det konstnärliga området, exempelvis konsthögskola eller om personen i fråga haft anställning inom ett närliggande område som teckningslärare under längre tid. Även deltagande i utställningar samt att konstnären fått avsättning för sina alster har genererat bedömningen i RÅ 1977 Aa. 43, RÅ 1983 Aa. 39 och RÅ 1987 ref. 56.³⁵ För att applicera detta analogt på hästbranschen skulle

---

³³ Målet från kammarrätten gällde verksamhet med avelshästar, uppfödning och försäljning. Under de taxeringsår målet avsåg att utreda hade två avelsston fött sex föl. Verksamheten hade gått med underskott alla år och inga avkommor hade sålts. Verksamhetsutövaren hade ytterligare anställning vid sidan av hästverksamheten och det var personens barn som skötte utbildningen av de framavlade hästarna. Den skattskyldige planerade att expandera och visade på intäkter av sålda hästar efter aktuella taxeringsår. Till stöd för att betrakta händelser i verksamheten som skett andra år än de ifrågasatta hänvisas till RÅ 1987 ref. 56. Både LR och KamR ansåg att verksamheten utgjorde näringsverksamhet. 1987 års fall handlade om konstnärlig verksamhet som ansågs utgöra verksamhet. Detta trots att rörelsen under flera år förutom det aktuella beskattningsåret bara haft särskilt små intäkter och att kostnaderna dessutom överstigit dessa.

³⁴ <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/327478.html?date=2009-04-08> (hämtad 2019-03-09).

³⁵ <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/331005.html> (hämtad 2019-04-23)

det kunna innebära att den som har en utbildning inom hästnäring som beridare, ridlärare eller som arbetat många år inom hästbranschen lättare klassas som näringsidkare vid en hästförsäljning och därmed blir skattskyldig därefter.

3.2 Två viktiga avgöranden från Högsta domstolen gällande näringsidkarbegreppet

Ledord för ovan presenterade definitioner av näringsidkare mynnar ut i att det ska finnas viss kontinuitet, att verksamheten ska ha någon slags koppling till yrkesmässigt kunnande och att inget ekonomiskt vinstsyfte nödvändigtvis behöver föreligga. Högsta domstolen har prövat rättsfrågan vid två tillfällen och så sent som den 2018-11-15 inkom avgörandet i NJA 2018 s. 866. Detta färiska mål om hästjuridik från HD prövar den rättsfråga som uppsatsen bland annat avser att utreda, nämligen om säljaren sålt hästen i egenskap av näringsidkare. HD kom fram till ett annat domslut här i motsats till NJA 2001 s.155 som tidigare varit det avgörande prejudikatet i rättsfrågan. Genom att EU-direktivet 1999/44/EG implementerades i form av lagändringen SFS 2002:587 infördes det s.k. sambandsrekvisitet i 1 § KköpL. Detta har medfört att praxis vad gäller äldre rätt inte kan ge någon direkt ledning just vad gäller kravet på samband mellan avtal och näringsverksamhet.

3.2.1 NJA 2001 s. 155: Segelbåt med fel tillverkningsland

NJA 2001 s. 155 utgjorde tidigare det centrala prejudikatet på området och har spelat en avsevärt stor roll i svensk köprätt.³⁶ Rättsfallet har bland annat kommenterats av Johnny Herre i JT 2001/02.³⁷ Rättsfallet avsåg en tvist om en segelbåt och om denna båtförsäljning var att bedöma enligt köplagen (1990:931) eller konsumentköplagen (1990:932), samt om båten var felaktig enligt den lag som tillämpas. Genom köpeavtal den 16 mars 1994 förvärvade köparen Magnus R. av Torbjörn Ö. en segelbåt av modell Contrast 400. Köpeskillingen uppgick till 1 102 158 kr. Vid Karlstads tingsrätt väckte köparen talan mot säljaren och yrkade i första hand återgång av

---

³⁶ Herre och Ramberg (2014) s. 59.

³⁷ Juridisk tidskrift s. 120.

köpet, samt i andra hand att prisavdrag om 338 987 kr skulle utgå. Det huvudsakliga felet utgjordes av att båten marknadsförts som svensktillverkad och köparen köpte båten i tro om att det var en svensk båt. Efter förvärvet upptäckte köparen att båten var byggd i Polen varför en reklamation gjordes med yrkande att köpeskillingen skulle sättas ned med 20%. TR kunde inte helt avgöra om värdeminskningen verkligen uppgått till 20% med anledning av "fel produktionsland" men fann att skillnaden i värde uppgick till i vart fall 10 % och att KköpL var tillämplig. HovR:ns domslut ändrade TR:ns dom och ogillade köparens talan angående köprättsligt fel och ansåg att KöpL var tillämplig.

HD prövade först frågan om tillämplig lag. Enligt dåvarande tillämplighetsbestämmelse, 1 § KköpL gällde den köp av lösa saker "som en näringsidkare i sin yrkesmässiga verksamhet säljer till en konsument huvudsakligen för enskilt ändamål". HD hänvisade till förarbeten till denna bestämmelse: Lagen ska inte tillämpas när näringsidkare säljer en vara "under sådana förhållanden att han därvid måste anses handla i sin egenskap av privatperson."³⁸ HD ansåg vidare att säljaren inom ramen för sin verksamhet producerat och försålt liknande båtar som den som han sålde till Magnus R. Den i målet aktuella båten verkade "ha haft närmare anknytning till Torbjörn Ö:s näringsverksamhet än till hans privatliv"³⁹, Torbjörn Ö hade inom ramen för sin näringsverksamhet producerat och försålt båtar av samma slag som den som han sålde till Magnus R varför KköpL var tillämplig i målet. Enligt HD:s bedömning hade Magnus R. rätt till nedsättning av köpeskillingen. Beträffande frågan om fel förelåg ansåg HD att uppgifterna i marknadsföringsmaterialet inte kunde anses medföra felansvar med stöd av 19 § KköpL. HD:s majoritet fann också att köparen inte haft anledning att tro att båten var den första som tillverkats i Polen och att han med fog kunde räkna med att bli upplyst om detta före ingående av köpet. Inte minst eftersom att den inverkade på båtens marknadsmässiga värde och att säljaren kände till detta. Majoriteten konstaterade vidare att köparen framhållit att han inte skulle ha köpt båten om han haft vetskap om att den var byggd i Polen. Med anledning av dessa omständigheter

---

³⁸ Prop. 1989/90:89 s. 60.

³⁹ NJA 2001 s. 155.

beslutade majoriteten att båten skulle anses ha varit felaktig på grund av fel produktionsland och att köparen därför hade rätt till prisavdrag. HD saknade dock anledning att frångå tingsrättens bedömning gällande avdragets storlek om 10%.

3.2.2 NJA 2018 s. 866: omfattas hästförsäljningen av KöpL eller KköpL?

I juli 2013 slöts ett köpeavtal mellan parterna E.S och E.F. Köparen E.S köpte hästen Favor. Köpet hade föregåtts av ett fodervärdsavtal vilket innebär att köparen haft hästen till låns i en tid innan köpet. Köpeskillingen uppgick till 35.000 kr varav 3.500 kr betalades som handpenning. Resterande belopp av köpeskillingen har dock aldrig erlagts med anledning av att köparen hävdade fel i häst.

Det fanns vid tidpunkten för hästköpet en enskild firma registrerad på säljaren men verksamheten var mycket begränsad. Företaget hade två ponnyer bokförda och var godkänd för F-skatt. Marknadsföringen av företaget gjordes via "E:s Ponny Harmoni" på Facebook där ridlektioner, tur och ponnyridning erbjöds. Omfattningen av uppdragen var mycket småskalig och endast 10 ridlektioner hade genomförts.

Tingsrätten fann genom mellandom att säljarens näringsverksamhet hade samband med försäljningen varför konsumentköplagen var tillämplig lag i målet. Även HovR konstaterar att säljaren bedrivit näringsverksamhet vid tidpunkten för köpet men skiljer sig från TR:ns domslut och gör gällande att hästen haft betydligt närmare anknytning till säljaren som privatperson än dennes näringsverksamhet. HovR anser därför att köplagen är korrekt författning. Rättsfrågan som ställdes till HD var huruvida säljaren bedrivit näringsverksamhet, och i så fall om försäljningen haft ett sådant samband med näringsverksamheten att konsumentköplagen är tillämplig i tvisten.

HD anförde följande. Det spelar en avsevärd roll att hästen som såldes ägdes aldrig av företaget. Den var inte heller bokförd som en tillgång i bolaget. Till saken hörde också att hästen köptes in

för privat bruk flera år innan näringsverksamheten registrerades. I sina domskäl har HD definierat näringsidkarbegreppet som att det anknyter till begreppet näringsverksamhet. Detta ska förstås som verksamhet som är av ekonomisk natur och av sådan karaktär att den betecknas som yrkesmässig. Det ställs inga större krav på omfattning och inte heller på vinstsyftet.⁴⁰ HD bekräftar i de rättsliga utgångspunkterna att verksamheten inte betraktas som näringsverksamhet i skatterättslig definition inte spelar roll för den konsumenträttsliga bedömningen.⁴¹ Dock framhåller domstolen att det inte är tillräckligt att säljaren bedriver en näringsverksamhet för att konsumentköplagen ska vara tillämplig vid en försäljning. Säljaren måste handla för ändamål som också har samband med dennes näringsverksamhet.⁴² När en näringsidkare säljer något som inte ingår i verksamheten måste det för att lagen ska bli tillämplig finnas någon förbindelselänk mellan näringsverksamheten som personen i fråga driver och det aktuella köpeavtalet. Vid bedömning om ett sådant samband finns och om det är tillräckligt så ska det ges betydelse om avtalet aktualiserar ett konsumentskyddsintresse.⁴³ Bedömningen kring det faktiska sambandet mellan verksamheten och avtalet ska göras på ett objektivt sätt.⁴⁴ HD har i sina domskäl också hänvisat till EU-rättslig praxis så som C-149/15 Wathélet och C-147/16 Grote⁴⁵. Wathélet rörde förmedling om ett bilköp mellan privatpersoner. Detta mål stadgade att begreppet säljare ska motsvara näringsidkare och tolkas enhetligt i hela unionen som ett självständigt unionsrättsligt begrepp, p. 29 i domen.

Den aktuella hästen köptes in privat av säljaren E.F hela 5 år innan näringsverksamheten registrerades. Detta talade enligt HD emot att näringsverksamheten skulle haft en koppling till

---

⁴⁰ Prop. 1984/85:110 s.141 och prop. 1989/90:89 s.60.

⁴¹ NJA 2018 s.866. Punkt 8.

⁴² NJA 2018 s.866. Punkt 9.

⁴³ NJA 2018 s.866. Punkt 17.

⁴⁴ Jfr Asbeek Brusse och de Man Garabito C-488/11, p. 30.

⁴⁵ Målet avsåg tolkning ex officio av oskäligen avtalsvillkor genom sk. tredskodom mellan en student och ett Universitet i Belgien. EU-domstolen sa följande i frågorna: Direktivet ska tolkas så att en fristående läroanstalt, såsom den som är aktuell i det nationella målet, vilken genom avtal har slutit en överenskommelse med en av sina studenter i samband med detta avtal ska anses utgöra en ”näringsidkare” i den mening som avses med följden att nämnda avtal omfattas av tillämpningsområdet för direktivet. Tolkningen stöds direkt av direktivets skydds syfte. Det föreligger obalans i avtalet mellan lärosätet och studenten, på grund av skillnaden i information och fackkunskap mellan dessa parter. Lärosätet har förfogat över fackkunskaper och organisation på ett sätt som studenten tillika konsumenten inte haft tillgång till (p. 59-60 i domen).

avtalet. Inget samband rådde mellan säljarens näringsverksamhet och den försålda hästen. Sambandsrekvisitet ansågs inte uppfyllt. Hästen ifråga hade inte heller marknadsförts på företagets Facebook-sida som de andra tjänsterna från företaget utan salufördes självständigt av E.F som privatperson. Köpeavtalet som upprättades var inte heller av professionell karaktär eller visade på någon koppling till näringsverksamheten. HD fastslog att konsumentköplagen inte var tillämplig i målet. Felet ska bedömas enligt köplagen, HovR:ns domslut fastställdes därmed.

3.3 EU-rättslig praxis: C-149/15 Wathelet

Förhandsavgörandet gällde frågan om bil försålts inom näringsverksamhet eller av privatperson. En begagnad bil såldes till konsumenten Sabrina Wathelet av en bilfirma i Belgien. Varken faktura eller kvitto utställdes. Bilen hade kort efter köpet drabbats av motorhaveri varför köparen bad bilfirman att reparera bilen. Efter reparationen fick Sabrina en faktura om 2.000 euro som hon bestred i sin helhet med hänvisning till att hon köpt bilen som konsument varför reparationen borde omfattas av konsumenträttsliga regler och bilfirman skulle avhjälpa felet som funnits vid köpet. I samband med detta informerades Sabrina om att bilen aldrig äges av bilfirman utan sålts av en privatperson till henne. Bilverkstaden menade att de endast agerat mellanhand vid försäljningen. Bilfirman väckte talan för att förpliktiga Sabrina att betala reparationskostnaderna och Sabrina genstämde med yrkande att köpet skulle hävas. Nationell domstol begärde ett förhandsavgörande. EU-domstolen fastställde att säljaren varit privatperson men att bilfirman agerat mellanhand. Kan en mellanhand anses vara säljare i enlighet med det unionsrättsliga begreppet i direktivet? EU-domstolen utesluter inte att en mellanhand faller inom ramen för definitionen av säljare. Utifrån syftet med direktivet; att säkerställa en hög konsumentskyddsnivå kan detta ge stöd åt domstolens tolkning. Utifrån omständigheterna som råder i det nationella målet och med hänsyn till att konsumenten lätt kan missledas ska konsumenten ges ett stärkt skydd. Därför borde säljarens ansvar enligt definitionen i direktiv 1999/44 appliceras på mellanhanden i bilaffären. Begreppet säljare i den mening som avses i artikel 1.2 c i Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier ska tolkas så, att det även avser en näringsidkare som agerar mellanhand för en privatperson om denne inte i vederbörlig ordning har informerat konsumenten som köper en vara om att ägaren till den sålda varan är en privatperson. Dessa omständigheter ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera.

3.4 Slutsatser

Sammantaget kan näringsidkarbegreppet förklaras som en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten. I samtliga köprättsliga och konsumenträttsliga lagrum så är definitionen för näringsidkare relativt lika varandra. Med näringsverksamhet avses att verksamheten är av ekonomisk natur och att den bedrivs på ett yrkesmässigt sätt med viss omfattning och varaktighet. Den som ådragit sig mer än någon enstaka försäljning anses vara näringsidkare. Hobbyverksamhet är vanligt i hästbranschen och för att avgöra om det rör sig om hobby eller näringsverksamhet görs det enligt skatteverkets ställningstagande en sammantagen bedömning i det enskilda fallet. Analogier från konstnärsbranschen kan göras och appliceras mot att den som har utbildning inom hästnäring lättare klassas som näringsidkare. Rättsfallen visar att näringsidkarbegreppet under vissa omständigheter kan omfattas som agerar mellanhand. Sambandsrekvisitet i 1 § KköpL är centralt för tolkningen av näringsidkarbegreppet. Omständigheter som påverkar bedömningen är hur marknadsföringen gjorts och om varan är införskaffad till bolaget (detta omfattar såväl omsättningstillgångar som anläggningstillgångar). Om något säljs som inte ingår i näringsverksamheten måste det finnas en koppling/länk mellan avtalet och näringsverksamheten. Vidare påverkas i detta fall bedömningen av sambandet om länken påkallar ett konsumentskyddsintresse.⁴⁶

---

⁴⁶ NJA 2018 s. 186, punkterna 14 – 17.

4. Felbestämmelserna gällande hästförsäljningar

4.1 Vad utgör fel i häst enligt köplagen?

Utifrån hur säljaren definieras, tillämplig lag blivit fastställd prövas i tvisten det huvudsakliga yrkandet om fel i varan. Är felet som åberopats faktiskt ett fel i lagens mening?

Hästen är ett levande djur, vars tillstånd inte är statiskt. Skador kan komma plötsligt eller ligga latent, detsamma gäller förolater samtlynnesförändringar. För att bedöma hästens skick utgår tvisten från vad köpeavtalet stadgar samt hästens hälsa vid riskens övergång. Brytpunkten för felbedömningen utgår från 21 § som innebär att bedömningen av om fel föreligger ska utgå från varans beskaffenhet vid riskens övergång. Riskens övergång enligt 13 § KöpL sker på köparens avtal eller annars när varan avlämnats enligt 6 § som innebär att riskövergången sker när köparen tagit hand om varan. Denna bestämmelse klargör inte exakt i vilket ögonblick risken ska anses övergå på köparen.⁴⁷ Om det rör sig om ett transportköp enligt 7 § anses varan avlämnad när den lämnats till oberoende transportör.⁴⁸ Anlitat man en hästtransportör står alltså köparen risken för hästen under denna transport. Avgörande tidpunkt för bedömning av skador är tidpunkten för riskens övergång och alltså inte det faktiska avlämnandet. Detta innebär att om en skada uppkommer under transporten kan säljaren inte hållas ansvarig för denna eftersom risken vid tidpunkten legat på köparen.⁴⁹

Felbedömning enligt köplagen görs med utgångspunkt i 17 §, att varan i fråga om art, mängd, kvalitet, andra egenskaper och förpackning ska stämma överens med vad som följer av avtalet.⁵⁰ Avtalet är alltså av stor betydelse för det enskilda fallet enligt KöpL och innebär att hästen är att

---

⁴⁷ Lagkommentar till 6 § köplagen, Lexino Juri Munukka avsnitt 3.3.2. (hämtad 2019-05-23).

⁴⁸ Ramberg Jan & Herre Johnny, *Köplagen en kommentar*, andra upplagan, Norstedts juridik, 2013. Sid.150.

⁴⁹ Ramberg och Herre (2013) s.157.

⁵⁰ Gerhard Peter, *Köprättens grunder*, Fjortonde upplagan, Liber AB 2018. Sid. 40.

anses som felaktig om den inte överensstämmer med avtalet. I andra stycket 17 § KöpL finns också en betydelsefull mening i form av att varan inte heller får vara sämre än köparen med fog kunnat förutsätta.⁵¹ I just hästtvister är det en vanlig invändning att hävda att hästen varit i sämre skick än köparen med fog kunnat förutsätta. Exempelvis att hästen inte går att rida, vilket köparen med fog kunnat förutsätta vid förvärvet eftersom en ryttare normalt sett kan förvänta sig att en ridhäst går att rida på. I 18 § KöpL stadgas ett marknadsföringsansvar som innebär att varan ska överensstämma med de egenskaper och uppgifter som säljaren lämnat vid marknadsföringen om uppgifterna kan antas ha påverkat köpet. För att applicera denna ansvarsregel på hästköp så innebär det att om en hästsäljare marknadsför sin häst som hopphäst då ska hästen också vara funktionsduglig till detta. Det är därför till säljarens nackdel att skriva i annonsen eller att säga vid provridningen att hästen kan användas för klasser i 160 cm hoppning etc. Skulle hästen exempelvis visa sig ha en skada som gör att den inte kan hoppa denna höjd är det att anse som ett fel. Om den däremot marknadsförts som ridhäst och skadan inte är ett hinder för att utöva normal ridning så kommer det troligtvis inte att anses utgöra ett fel att den inte kan hoppa 160 cm. Hästens inköpssyfte och definition enligt köpeavtalet är helt avgörande för felbedömningens utfall. Något som utgör ett fel i en elithäst behöver absolut inte vara ett fel i en ridskolehäst som används för lättare ridning.

Säljarens upplysningar som lämnats om hästen vid exempelvis provridningen eller som angetts i annonsen kan ses som en utfästelse. Dock räknas bara utfästelser gällande hästens egenskaper och användning, exempelvis värde. Uppgifter om till exempel priset kan alltså inte medföra ansvar enligt 18 §. Jfr NJA 2012 s. 725, p. 20 i domen.⁵² I lagkommentaren skrivs det även att marknadsföringsuppgifter många gånger är ägnade att skapa befogade förväntningar på varan varför de allmänna kommentarer om hästen kan anses utgöra en utfästelse.⁵³ Även priset kan vara en indikator på vad köparen kan förvänta sig av varan.⁵⁴

---

⁵¹ Hästad, Björkdahl mfl. (2016) s. 111.

⁵² Lagkommentar till 18 § KöpL, Karnov, Juri Munukka (hämtad 2019-05-23.)

⁵³ Lagkommentar till 18 § KöpL, Lexino, Juri Munukka kapitel 1 (hämtad 2019-05-23.)

⁵⁴ Prop. 2001/02:134.

Har köparen underlåtit att undersöka varan innan köpet kan inte de fel som hade upptäckts vid en sådan undersökning heller åberopas som fel, 20 §.⁵⁵ Undersökning av varan ska göras så snart den kommit i köparens besittning enligt 31 § KöpL. Om inte detta görs kan köparen omöjligt vinna framgång med sin reklamation.⁵⁶ Reklamation av fel i vara ska ske inom skälig tid, skälig tid i köplagens mening innebär en mycket kort tid, helst omedelbart då felet kunde upptäckas, eller borde ha upptäckts 32 §.⁵⁷ Säljaren ansvarar enligt köplagen endast för de fel som fanns redan vid riskens övergång. Fanns felet när risken gick över på köparen eller är det en skada som orsakats när varan kommit i köparens besittning? Det blir alltså en bevisfråga huruvida felet faktiskt fanns vid övergången.⁵⁸ Därefter gäller att köparen ska reklamera inom skälig tid efter det att fel upptäcks. Skälig tid är en kort tidsrymd. Två år efter köpet förlorar köparen rätten att göra invändningar gällande mot säljaren, se 32 § KöpL.

4.1.1 Köplagens dispositivitet och friskrivningar i köpeavtalet

KöpL är enligt 3 § dispositiv vilket innebär att lagens bestämmelser kan avtalas bort genom att parterna avtalat om att andra villkor ska gälla istället för lagen. Det råder som huvudregel avtalsfrihet. Det avtalsrättsliga förhållandet mellan parterna regleras i sin tur av det avtalsrättsliga förhållandet och lag (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område samt allmänna rättsprinciper. Till rättsprinciperna hör bland annat den gamla huvudregeln *pacta sunt servanda* som innebär att avtal ska hållas. Anbud och accept är bindande för parterna, 1 §. Det finns inget formkrav för avtalets utformning och i praktiken gäller ett muntligt avtal lika mycket som ett skriftligt. Detta följer av allmänna rättsprinciper. Men muntliga avtal är svårare att bevisa varför det alltid är en fördel att ha ett skriftligt avtal på

---

⁵⁵ Ramberg och Herre (2013) s. 217.

⁵⁶ Ramberg och Herre (2013) s. 300.

⁵⁷ Ramberg och Herre (2013) s. 307.

⁵⁸ Håstad Torgny, *Köprätt och annan kontraktsrätt*, upplaga 6, Iustus förlag 2010. sid. 239.

sitt hästköp. Ett handslag är visserligen giltigt men aldrig fördelaktigt om köparen vill göra anspråk och inte har andrabevis för sitt påstående om avtal.⁵⁹

Friskrivningar enligt KöpL är oftast giltiga förutsatt att de inte står i strid med 36 § avtalslagen. Avtalsinnehållet kan jämkas om det är oskäligt. Friskrivningar enligt konsumentköplagen är däremot ogiltiga som huvudregel men kan i vissa väldigt sällsynta fall bli giltiga.⁶⁰ Huvudregeln är dock att alla avtalsvillkor som är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne.⁶¹ Vid tvist om avtal gäller principen om att den som påstår att ett visst avtalsinnehåll har slutits, måste också bevisa detta.⁶² En sådan friskrivning kan en näringsidkare däremot inte komma undan med i samma omfattning då konsumentköplagen 3 § skyddar köparen mot sämre villkor än lagen stadgar.⁶³

Vissa typer av friskrivningar är särskilt vanliga. Exempelvis för så kallade Kissing spines (KS). KS innebär att hästen har trånga tornutskott i ryggen och att benen skaver mot varandra vilket utlöser enorm smärta hos i hästen i vissa rörelser. En häst med kissing spines kan sällan användas som ridhäst eller tävlingshäst eftersom åkomman är kronisk.⁶⁴ Den som undertecknat en sådan friskrivningsklausul i köpeförhållande där KöpL är tillämplig måste vara medveten om avtalsfrihetens innebörd. Om friskrivningen är oskälig kan den dock ändå jämkas genom 36 § AvtL eftersom att denna bestämmelse står över KöpLs dispositivitet, felet kan då åberopas inför domstol.⁶⁵

---

⁵⁹ Ramberg och Herre (2013) s.108.

⁶⁰ Fock Erik & Adler Peter, *Köpa och sälja häst en juridisk hjälpreda vid hästaffärer*, Natur & kultur i samarbete med Svenska Ridsportsförbundet, Stockholm 1994.Sid. 49.

⁶¹ Ramberg och Herre (2014) s. 77.

⁶² Adlercreutz Axel och Gorton Lars, *Avtalsrätt II*, sjätte upplagan 2010, Juristförlaget i Lund. Sid. 33.

⁶³ Treschow (2016) s. 25.

⁶⁴ Kissing spines, Universitetsdjursjukhusets SLUs information om tornutskott <https://www.universitetsdjursjukhuset.se/globalassets/ew/org/andra-enh/uds/dokument/bildfall-hast-tornutskott-dec17.pdf> (hämtad 2019-03-22)

⁶⁵ Ramberg och Herre (2013) s. 100.

Köplagen är dispositiv och ger utrymme för att parterna själva kan förhandla sina villkor, det är därför fritt fram att göra friskrivningar för att fransäga sig ansvar.⁶⁶ Det råder en uppfattning på hästmarknaden att man kan sälja hästar i “befintligt skick”, i enlighet med 19 § KöpL. Detta är dock en sanning med modifikation därför att hästen ändå inte kan vara hur dålig som helst. Just befintligt skick är i sig är ingen fullständig friskrivning. Även om en häst sålts i befintligt skick så måste den nå viss standard, exempelvis kunna ridas men kanske inte hoppas eller tävlas. Den ska anses felaktig om den är i sämre skick än köparen med hänsyn till varans pris och övriga omständigheter med fog har kunnat förutsätta. Köper man exempelvis en ridhäst torde man ha fog att förutsätta att den ska gå att rida på även om den köptes i befintligt skick. I lagkommentaren till KöpL nämns det att 19 § KöpL mer syftar till att markera att en friskrivning i allmänhet *inte* fritar en säljare från allt ansvar för en varas skick, se prop. 1988/89:76 s. 91.⁶⁷ Även Frida Treschow skriver i sin bok att “befintligt skick” inte är någon vidare bra friskrivning eftersom den dels sätter köparen i en sämre position dels också säljaren på grund av att det är bättre att definiera exakt vad/vilka fel säljaren friskriver sig för.⁶⁸

Det skiljs på friskrivningar beträffande avtalsobjektet och friskrivningar beträffande påföljder. För båda typer gäller ett grundläggande krav på tydlighet. Det blir en slags underliggande begränsning. Ju tydligare friskrivningen är formulerad, desto större är chansen, tillika risken att den upprätthålls.⁶⁹ Se NJA 1975 s. 545 samt NJA 2016 s. 237.⁷⁰

Förr i tiden var köparens möjligheter att göra anspråk mot säljaren på grund av fel i varan

---

⁶⁶ Hästad (2010), s. 85.

⁶⁷ Lagkommentar köplagen, Lexino av Juri Munukka, kap 2.1.1. (hämtad 2019-05-23.)

⁶⁸ Treschow (2016) s. 25.

⁶⁹ Lagkommentar köplagen, Lexino av Juri Munukka, kap 2.1.1. (hämtad 2019-05-23.)

⁷⁰ Båda rättsfallen handlar om säljare som lämnat konkreta uppgifter i köpeavtalet samt friskrivningsklausuler. I fallet från 2016 hade säljaren lämnat en felaktig uppgift gällande bostadsrättens yta. Trots friskrivningsklausulen så konstaterade HD att objektet var felaktigt och att påföljder därför kunde göras gällande, detta med hänvisning till att friskrivningen var allmänt hållen. Till skillnad från NJA 1975 s. 545 där bedömde HD att en klausul, enligt vilken köparen förklarade sig godtaga fastighetens skick och med bindande verkan avstå från alla anspråk mot säljaren på grund av fel eller brister i fastigheten, var så tydlig att den skulle upprätthållas.

mycket liten, det låg på köparens bord att se till att “akta sig” för fel. I lagkommentarer till KöpL diskuteras också det gamla talesättet “att man inte skall skåda given häst i munnen”. Detta är egentligen uttryck för ett undantag från handlingsregeln att man skulle skåda *köpt* häst i munnen innan man slöt avtal, för att därigenom skaffa sig information om dess hälsostatus och egenskaper. Med tiden urholkades denna princip, *caveat emptor: köparen står risken för att vad som köpts inte motsvarar köparens förväntningar*. Köparen fick emellertid framgång med sin talan om fel varför säljaren ville återskapa den tidigare ordningen och friskriva sig från ansvar. Istället för att i klartext skriva att hästen är “gammal, trött och halt”, infördes “befintligt skick” vilket är en vag formulering för att signalera att hästen mycket väl kan vara halt och trött.⁷¹

4.2 Felbedömning enligt KköpL

KköpL:ens felbestämmelser är mycket lika KöpL:ens men skiljer sig åt på vissa punkter. Utgångspunkten för felbedömning utgår från 16 §. Varan ska som huvudregel vara i det skick som avtalats, det vill säga motsvara vad köparen och säljaren kommit överens om, annars är det ett fel på varan. Därutöver så stadgar 16 § 3 stycket 2 p att varan ska anses felaktigt *om säljaren före köpet har underlåtit att upplysa köparen om ett sådant förhållande rörande varans egenskaper eller användning som han kände till eller borde ha känt till och som köparen med fog kunde räkna med att bli upplyst om, under förutsättning att underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet*. Denna mening fångar upp de fel som inte är uppenbara i jämförelse med avtalet men som ändå att anse som fel eftersom varan är sämre än köparen kunnat förvänta sig. Ett exempel på detta är om hästen köpts in i ett visst syfte, exempelvis till fälttävlanshäst och säljaren vet om att hästen är rädd för visselpipor men underlåter att informera. I ett sådant fall hade 16 § 3 stycket aktualiserats. Hade köparen varit medveten om att hästen var rädd för visselpipor, och var olämplig för fälttävlan, hade inte köpet blivit av. I KköpL åläggs det således ett ansvar på säljaren att informera köparen om hästens egenskaper och de fel som säljaren borde ha känt till. Begreppet “borde ha känt till” är en långtgående term och innebär att säljaren kanske

---

⁷¹ Lagkommentar köplagen, Lexino av Juri Munukka, kap 2.1.1. (hämtad 2019-05-23.)

inte visste om felet men kan ändå hållas ansvarig om denne borde ha känt till felet. Att applicera regeln på en häst innebär att säljaren förväntas ha en mycket god uppfattning om hästens hälsa och beteende. Detta till skillnad från KöpL. I vissa fall, där säljaren uppmanar köparen att undersöka varan före köpet, kan köparen därefter inte åberopa fel som borde ha upptäckts, en form av undersökningsplikt före köpet, se 20 §. Även muntliga utfästelser som säljaren lämnat vid köpet men som inte efterlevs av varan utgör fel enligt 19 § KköpL, detta gäller även muntliga utfästelser som lämnats av tidigare säljled eller för säljarens räkning 19 § 2 st. KköpL ger köparen sex månaders ”legal garanti” för de fel som visar sig efter köpet ska ha funnits vid riskens övergång, detta följer av 20 a §. Denna presumptionsregeln för fel tillkom i KköpL den 1 juli år 2002 efter EU-harmoniseringen och motsvarar artikel 5.3 i konsumentköpsdirektivet.⁷² En hästköpare kan alltså komma till säljaren under sex månaders tid efter köpet och göra gällande att felet funnits vid riskens övergång.⁷³ Om säljaren kan bevisa att felet inte fanns så undgår han ansvar. Säljaren har bevisbördan för fel under denna 6-månaders period. Det är en avgörande skillnad mot KöpL:ens bestämmelser.

Därefter gäller att köparen ska reklamera inom skälig tid efter det att fel upptäcks. Här stadgas i reklamationsbestämmelsen att 2 månader alltid utgör skälig tid. Detta är en väsentlig skillnad i förhållande till KöpL:ens bestämmelser. Tre år efter köpet så förlorar köparen rätten att göra invändningar gällande mot säljaren, se 23 § KKöpL.⁷⁴

Svårigheten gällande felbedömningen mynnar ut i att det är ett levande djur i ständig förändring. Skador kan lätt uppkomma på grund av felaktig ridning, slitage genom att rida på fel underlag, dåligt foder och gamla skador kan ligga latent i kroppen för att sedan bryta ut långt efter köpet. Detta bidrar till att bedömningen för huruvida felet funnits vid riskens övergång kan vara komplicerad. Många oförutsägbara händelser kan helt enkelt påverka hästens hälsa på 6 månader. Tidpunkten för felbedömning är i likhet med KöpL:ens bestämmelser att

---

⁷² Lag om ändring i konsumentköplagen (1990:932)

⁷³ Herre och Ramberg (2014) s. 229.

⁷⁴ Herre och Ramberg (2014) s. 265.

felbedömningen utgår från varans skick vid riskens övergång. Dock går risken över på köparen när varan avlämnats enligt 8 § vilket innebär att säljaren bär risken ända fram tills hästen är avlämnad hos köparen.⁷⁵ I KköpL är varan avlämnad först när köparen mottagit varan och det faktiska avlämnandet skett.⁷⁶ I praktiken innebär detta att om hästen skadas i transporten på väg till köparen så bär säljaren risken eftersom hästen ännu inte avlämnats.⁷⁷

Vanligtvis så är köparens bästa chans att vända sig direkt mot säljaren för att göra anspråk gällande fel. Bestämmelsen 46 § KköpL ger köparen viss möjlighet att vända sig till näringsidkare i tidigare säljled på grund av fel i varan. Detta innebär att köparen kan vända sig till exempelvis tillverkare eller importör.⁷⁸ Då krävs att säljaren i avtalsförhållandet antingen ska vara på obestånd, eller ha upphört med sin näringsverksamhet eller inte vara möjlig att nå. För att applicera detta mot hästförsäljningar så innebär det att den som fött upp hästen eller den som tagit in hästen i landet skulle kunna bli ansvarig. Förutsättningen för att detta ska vara möjligt är att felet på varan måste ha förelegat redan när näringsidkaren i det bakre ledet sålde varan. Exempelvis att hästen haft ett medfött fel sedan den var föl och att uppfödaren därför kan hållas ansvarig.⁷⁹

4.3 Slutsatser - felbedömning

Fel i häst kan se olika ut. Antingen härrör det till hästens egenskaper och lynne eller så är det ett medicinskt fel i hästens kropp. Marknadsförs hästen som passande för ett visst ändamål så ska dess egenskaper också svara för detta efter köpet. Jfr NJA 1976 s. 678. Säljarens upplysningar och annonsens beskrivning anses också vara en utfästelse i KköpL. Även priset anses utgöra en indikator på vad köparen kan förvänta sig av varan. En billig häst är alltså likhetstecken med

---

⁷⁵ Håstad (2010) s. 239.

⁷⁶ Herre och Ramberg (2014) s. 114.

⁷⁷ Gerhard Peter (2018) s. 83.

⁷⁸ Gerhard (2018) s. 110.

⁷⁹ Gerhard (2018) s. 111.

lägre krav. Felbedömningen skiljer sig inte väsentligt mellan KöpL och KköpL. Men den stora skillnaden är bevisbörderegeln som finns i KköpL 20a § och innebär att alla fel som visar sig inom sex månader presumeras ha funnits vid riskens övergång om inte säljaren kan visa annat. Riskens övergång är den avgörande tidpunkten för felbedömningen. Men reglerna om när riskövergången sker är olika utformade. KköpL ger säljaren ansvaret tills varan kommit i köparens besittning jämfört med att KöpL stadgar avlämnandet som riskens övergång. KöpL är dispositiv och friskrivningar är som huvudregel tillåtna förutsatt att de inte står i strid med 36 § avtalslagen. KköpL skyddar konsumenter från friskrivningar då KköpL är tvingande till konsumentens förmån.

4.4 Undersökningsplikt vs upplysningsplikt före köpet?

Varken KköpL eller KöpL föreskriver någon generell undersökningsplikt för köparen före ett köp. Men om köparen uppmanas att undersöka varan av säljaren men inte gör detta kan inte köparen åberopa de fel som han borde ha upptäckt vid en undersökning innan köpet, 20 § KöpL. På så sätt uppkommer en form av undersökningsplikt. Det finns dock ingen lagstadgad upplysningsplikt för säljaren enligt KöpL. Ansvaret ligger inte på säljarens skyldighet till upplysning i första hand utan snarare på köparens undersökning.⁸⁰ Detta är en av de skillnader som är utmärkande för vad som skiljer KöpL och KköpL. I hästaffärer tillkommer ett moment: hästens värde och behov av omvårdnad. En häst försäkras i princip alltid. För att ett försäkringsbolag ska åta sig en försäkring vill bolaget ha bevis om hästens skick. Alltså måste köparen låta besiktiga hästen för att en försäkring ska vara möjlig. Detta sker vanligtvis genom att köparen låter en veterinär besiktiga hästen och även genom att låta röntga vissa delar av hästen.⁸¹ Om det rör sig om en dyrare häst, (150 000 kr) och över brukar försäkringsbolagen kräva fullständiga röntgenplåtar för att kunna livförsäkra hästen.

---

⁸⁰ Ny Juridik 2:09 *fel i häst* s. 51.

⁸¹ Fock och Adler (1994). s. 26.

Den stora frågan vid köpet förefaller att vara hästens hälsotillstånd. Men eftersom att det endast är hästens *nuvarande* ägare som kan begära ut hästens journaler så innebär detta en svårighet för köparen att undersöka hästens hälsohistorik innan köpet. Veterinärer får inte uttala sig om undersökningsresultat för någon annan än den som varit ägare vid den aktuella hästen vid undersökningstillfället. Säljaren kan välja att bara plocka ut de “positiva” veterinärrapporterna och enbart visa dessa för köparen som i sin tur inte har möjlighet att undersöka om information uteslutits.⁸² Detta kan anses utgöra ett hinder för köparen gällande undersökningsmöjligheten.

Borde säljaren berättat att hästen är svår att sko eller ligger det på köparen att fråga om detta och kontrollera? Utfallet av dessa frågor beror helt på lagvalet.

4.5 Olika typer av fel

Vad utgör ett fel i en häst? Ett av de vanligaste påstådda felet gällande häst är så kallade lynnesfel. Det innebär oftast att hästens personlighet avviker från vad som följer av de upplysningar som säljaren lämnat vid köpet 18 § KöpL och 19 § KköpL.⁸³ Det kan röra sig om en häst som sålts i egenskap av “snäll och lugn” men som sedan visat sig vara aggressiv och svårhanterlig. Då måste frågan ställas om det är ett fel på hästen eller ett rent ryttarfel? Hästen och ryttaren kanske är mycket duktiga var för sig men behöver inte nödvändigtvis passa tillsammans och komplikationer i kommunikationen kan uppstå. Ett ekipage bestående av häst och ryttare kan liknas vid ett äktenskap. De måste passa ihop.⁸⁴ Lynnesfelen är de svåraste felen att definiera och bevisa.⁸⁵ Det är en svår avvägning för domstolen att avgöra om det är ryttarens okunskap och erfarenhet som brister eller om det är hästens beteende som avviker från avtalet. Det är en stor omställning för en häst att byta stallmiljö, ryttare, foder, tränare och underlag. Acklimatiseringen för en häst kan ta flera månader och under denna tid kan hästen lägga sig till med olater eller annat nytt beteende. Beteenden som nödvändigtvis inte behöver ha funnits hos

---

⁸² Fock och Adler (1994) s. 27.

⁸³ Fock och Adler (1994) s. 44.

⁸⁴ Ny Juridik 2:09 *fel i häst* s. 48.

⁸⁵ Rosengren, Ulf, *Hästjuridik*, första upplagan 1977, LTs förlag Stockholm i samarbete med ridfrämjandet. Sid. 17.

den gamla ägaren. Vid dessa situationer blir det en bevisfråga med stöd från sakkunniga tränare och dokumentation som får avgöra om fel föreligger eller ej.⁸⁶

Andra vanliga grunder för att åberopa fel i häst är rent medicinska fel. Alltså röntgenfynd som lösa benbitar, artros, kissing spines, hovbroskförbening eller spatt, utläkt eller pågående. Även luftvägsproblem som kronisk bronkit förekommer som ett vanligt fel.⁸⁷ Benspatt innebär en kroniskt deformerande ledinflammation i hasens glidleder. Detta är en långsamt pågående process med successiv nedsmältning av ledbrosket och nybildning av ben runt leden, som i vissa fall helt överbryggar leden. Spatt anses vara ett allvarligt fel på en häst. Spatt kan oftast, till skillnad från andra röntgenavvikelser, tidsbestämmas relativt långt tillbaka i tiden. Detta innebär att det kan vara framgångsrikt att häva ett hästköp med anledning av spatt.⁸⁸

Kissing spines eller näraliggande och överridande tornutskott är en mycket vanlig åkomma i hästens rygg. En studie som gjordes vid Helsingborgs djursjukhus visade att mellan 60 och 90 friska hästar som röntgades konstaterades ha mer eller mindre av s.k "kissing spines". Det har även gjorts en studie vid universitetet i Cambridge där veterinärer via ultraljud undersökte supraspinalligamentet, ligament som förbinder tornutskottens övre delar och ligger längs ryggraden. Resultatet visade även här att avvikelser i ryggen förelåg hos samtliga hästar som deltog i studien. Undersökningen omfattade 39 hästar och syftet var att se om förändringarna i detta ligament hör samman med kliniska symptom på ryggsmärtor. Kissing spines är alltså en mycket vanlig åkomma som inte nödvändigtvis innebär att hästen har ont eller att det föreligger ett köprättsligt fel.⁸⁹

Osteochondros kallas med ett vanligare namn för "lösa benbitar". Vid osteochondros uppkommer förändringar i hästens tillväxtbrosk vilket gör att normal benbildning inte kan ske. Om det är

---

⁸⁶ <https://www.agria.se/hast/artiklar/om-hast/hastaffar-och-lagen/> (Hämtad 2019-03-01).

⁸⁷ Ny Juridik 2:09 *fel i häst* s. 45.

⁸⁸ Ny Juridik 2:09 *fel i häst* s. 47.

⁸⁹ Ny Juridik 2:09 *fel i häst* s. 44.

fråga om osteochondros kan köparen i regel vara säker på att sjukdomstillståndet förelåg vid köpet eftersom osteochondros alltid inleds under hästens första år i livet i takt med att den växer.
90

Vad dessa åkommor har gemensamt är att de alla är svåra att upptäcka utan noggrann röntgen samt att skadorna kan utvecklas långsamt och succesivt. En smäll mot ett ben kan börja med pålagringar som knappt syns på röntgen till att utvecklas till en aktiv artros som gör hästen kroniskt halt. Dessa dolda fel kan ta mycket lång tid att upptäcka och när de upptäcks är det oftast försent och skadan skedd.⁹¹ Fel i hästen kan alltså utgöras av både beteende, lynne och rent medicinska skador i kroppen. Det är inte ovanligt att ett veterinärmedicinskt fel visar sig genom lynneshalvt eftersom smärtan av en skada förändrar hästens beteenden och den kan bli aggressiv eller svårhanterlig av smärtan, exempelvis kissing spines.⁹²

Det finns olika typer av köprättsliga fel. Det finns faktiska fel, rättsliga fel och rådighetsfel. En häst som är halt utgör ett faktiskt fel.⁹³ Ett fel i häst kan också utgöras av att hästen sålts utifrån felaktig information. Exempelvis att hästen uppnår en viss mankhöjd men efter köpet visar sig vara betydligt större och inte alls ingår i den ponnykategori som annonsen angav. I dessa situationer föreligger ett s.k. "rådighetsfel".⁹⁴ Här landar frågan i huruvida köparen borde ha märkt höjdskillnaden och om köparen borde ha kontrollerat höjden för att det var av väsentlig betydelse för genomförandet av köpet. Ytterligare fel kan utgöras av att hästen köpts i tro om att det bara är en häst men stoet visar sig vara dräktig och nedkommer med ett föl. Även stamtavla och uppgifter om avelstillhörighet och pass kan utgöra ett fel.⁹⁵ Ett rättsligt fel innebär att den sålda varan är belastad med t.ex. annans äganderätt eller panträtt. Applicerat på hästbranschen innebär det att säljaren inte varit hästens rätta ägare eller att panträtt finns i hästen varför ett

---

⁹⁰ Ny Juridik 2:09 *fel i häst* s. 45.

⁹¹ Fock och Adler (1994) s. 38.

⁹² Fock och Adler (1994) s. 40.

⁹³ Hästad (2010) s. 72.

⁹⁴ Ny Juridik 2:09 *fel i häst* s. 51.

⁹⁵ Fock och Adler (1994) s. 46.

rättsligt fel förelegat vid köpet.⁹⁶ I slutändan blir tvisten om fel i häst en ren bevisfråga. Den som kan bevisa att felet fanns vid riskens övergång kan vinna framgång med sin talan.⁹⁷ Dokumentation är därför en hästköparens bästa vän.⁹⁸

4.6 Praxis gällande fel i häst

För att ge läsaren en inblick i hur ett typiskt rättsfall gällande fel i häst ser ut presenteras här en rad olika sådana.

4.6.1 NJA 1922 s. 596. “Om att skåda häst i mun före köp”

Ledning för fel i häst kan tas i bland annat NJA 1922 s. 596, som är ett mycket klassiskt rättsfall i hästjuridiken. Frågan gällde återgång av hästköp med anledning av just fel i häst. Hästen hade införskaffats på en marknad i Säffle för 1.800 kronor. Köparen Bäckström hade vid köpslaget frågat säljaren om det var något fel på hästen men säljaren svarade att “inte vet jag det”. Dagen efter köpet upptäckte köparen till sin förvåning, att hästen hade överbett och således hade underkäken kortare än överkäken. Detta fel medförde svårighet för hästen att äta, särskilt när den gick på bete. Om köparen vid köpet kontrollerat hästens mun hade felet upptäckts. Köparen företog vid tillfället dock inte någon undersökning av hästen eftersom han kände säljaren Johansson väl och ansåg sig kunna lita på honom. Köparen ville häva köpet och kräva ersättning men Hovrätten ansåg att köparen inte kunde få rätt att häva köpet på grund av att han underlåtit att undersöka hästens trots att tillfälle funnits. Högsta domstolen fastställde Hovrättens domslut, med hänvisning till att felet var av ringa betydelse då hästen var i fin form och inte hade lidit av överbettet. Ur detta rättsfall föddes således talesättet om “vikten av att före köpet skåda häst i mun”.

---

⁹⁶ Herre och Ramberg (2014) s. 247.

⁹⁷ Ny Juridik 2:09 *fel i häst* s. 55.

⁹⁸ Treschow (2016) s. 22.

4.6.2 NJA 1976 s. 678 Om fång och fel i hovarna gav köparen rätt att företa hävning samt skadestånd

En häst inköptes för 6.000 kr av en hästhandlare. Hästen ifråga var importerad från Ungern och efter vistelsen i karantänstall gjordes en veterinärbesiktning. Denna angav att hästen var utan anmärkning i skritt och trav samt att hästens hov- och hovbroskstatus var utan anmärkning. Säljaren hade vid köpet garanterat att det inte förelåg fel hos någon av hästarna och att alla var av gott material. Köparen lät påkalla en egen veterinärbesiktning innan köpet och denna gång anmärkte veterinären på hästens framhovar och framhöll att dessa såg egendomliga ut. Det nämndes även att det av hovarnas utseende verkade som om hästen haft sjukdomen fång. Säljaren vidhöll dock att det inte förelåg något dylikt fel på hästen men att den nog behövde skos om. Veterinären anmärkte därför att hästen kanske var felskodd. Hästen fick också provspringa inför veterinären och därefter utfärdades veterinärintyg som var utan anmärkning. Köpet genomfördes. Efter hemkomst tappade hästen en framsko och hovslagare tillkallades som konstaterade att hästen hade fång. Köparen ville därför häva köpet. Som stöd för detta åberopades ytterligare en veterinärundersökning där en grundlig undersökning genomförts som kommit till den slutsatsen att hästen för minst ett år sedan haft fång, som sedan övergått i kroniskt stadium. Veterinären konstaterade också att någon chans till förbättring inte förelåg varför hästen avlivades och hovarna skickades för obduktion. Köparen yrkade skadestånd. Käromålet ogillades i TR och fastställdes sedermera även av HovR. HD konstaterade att fången i hovarna medförde att ett väsentligt fel förelåg. Hästen utbjöds som ridhäst men kunde emellertid inte användas för detta varför fel ansågs föreligga och skulle anses ha funnits vid köpet. HD ändrade HovR:ns dom och fastslog att köparen har rätt till ersättning om 2.888 kr för kostnader som hästen inneburit.

4.6.3 Svea hovrätt mål nr T 393-16 Kissing Spines

Genom köpeavtal den 30 oktober 2013 köpte M.R.K hästen Acorat av M.H förköpeskilling om 255 000 kr. Hästen var då 15 år gammal och hade annonserats som läromästare varför köparen tyckte att den kunde vara passande för hennes dotter. Hästen ifråga diagnosticerades ett år efter

köpet för smärtutlösande kissing spines och blev sedermera utdömd. Åkomman gör att hästen inte är lämpad för sitt ändamål: banhoppning på elitnivå och motsvarar inte den marknadsföring som lämnades av säljaren före köpet gällande att den skulle fungera som en ”läromästare”. Köparen yrkade i första hand att köpeskillingen skulle återgå i utbyte mot hästen. I andra hand yrkades prisavdrag om 200.000 kr. TR fann att Marianne köparen inte styrkt att hästen vid försäljningen var behäftad med felet smärtutlösande kissing spines. Domen överklagades till HovR som fastställde tingsrättens dom. Rättsfallet visade prov på svårigheten i att bevisa att ett visst fel förelåg vid försäljningen. Kissing spines kan vara medfött utan att hästen haft problem med åkomman tidigare i livet, smärta kan komma med tiden. Hovrätten konstaterar att det saknas stöd i utredningen för *ett påstående om att redan förekomsten av kissing spines är att betrakta som ett köprättsligt fel*. För att dra slutsatsen att redan ett anlag för att utveckla kissing spines ska vara ett köprättsligt fel måste vidare, som hovrätten ser det, i vart fall krävas att utredningen i det enskilda fallet ger stöd för en kvalificerad prognos att anlaget senare kan utveckla sådan smärta som kan sägas ha klinisk relevans.

5. Analys

5.1 Näringsidkarbedömningen

Rättsutredningen visar att näringsidkarbedömningen är ytterst individuell och härrör till omständigheterna i varje enskilt fall. Applicerat på hästbranschen och de omständigheter som behandlats läggs stor vikt vid köpets utformning, sakomständigheter och tillvägagångssätt. Hur den aktuella hästen saluförts och huruvida den införskattas i syfte att ingå i näringsverksamhet eller ej är centrala omständigheter. Som exempel kan anges att säljaren i NJA 2018 s.866 köpt in hästen för att tävla i westernridning och hennes näringsverksamhet omfattade ponnyridning. Hästen matchade således inte hennes verksamhet och verksamheten drog ingen nytta av hästen. Den aktuella hästen var inte alls hänförlig till säljarens verksamhet, det fanns inget samband.. Detta bidrog till bedömningen att hästen inte omfattades av näringsverksamheten. Att HD kom fram till olika slutsats i hästmålet jämfört med segelbåtsfallet kan främst härledas till rättsreglerna ändrats genom implementeringen av konsumentköpsdirektivet. Det s.k. sambandskriteriet fanns inte innan denna förändring, Säljaren i båtfallet NJA 2001 s. 155 hade sålt exakt likadana båtar i företaget han varit styrelseledamot för som den han sålde privat, och domstolen bedömde då att båten hade haft en närmare anknytning till näringsverksamheten än till privatlivet. Det räcker således inte att säljaren är näringsidkare och har ett registrerat bolag. Det måste finnas en länk, en koppling mellan näringsverksamheten och köpet för att KköpL ska bli tillämplig.⁹⁹

Att argumentera för att säljarens utbildning spelar roll i näringsidkarbedömningen förefaller vara en något komplex fråga, se avgöranden från RÅ, t.ex. RÅ 1987 ref.56 . Detta argument om utbildning har använts för att göra en skatterättslig bedömning av om skattskyldighet föreligger eller inte. Frågan är väl om denna analogi låter sig göras utifrån två så pass skilda rättsområden som köprätt och skatterätt. Kanske kan man dra slutsatsen att kopplingen mellan utbildning och

---

⁹⁹ NJA 2018 s.866 punkt.15.

näringsidkarbedömningen främst gäller nishade utbildningar och branscher, där den branschspecifika kunskapen leder till att balansen vid ett köprättsligt förhållande rubbas med anledning av de olika kunskapsnivåerna. Utbildningen ger fackkunskap som gör att säljaren blir att anse som en starkare part varför näringsidkarbegreppet tilldelas.

Det är komplicerande för säljaren att omfattas av näringsidkarbegreppet om försäljning sker till konsument eftersom KköpL blir tillämplig. Det har sedermera lett till att konsumenter indirekt påverkas negativt. I hästannonser för dyrare hästar kan ofta utläsas att privatpersoner undanbedes. Hästmarknadsplatsen Hästnet har även skapat en ny funktion där sökresultat kan sällas efter om hästen säljs av privatperson eller näringsidkare, vilket kan ses som ett resultat av säljarens preferenser. Köparen vill gärna vara konsument och säljaren vill inte vara näringsidkare. Konsumentköplagens syfte är att skydda konsumenten men i hästbranschen leder lagstiftningen till att konsumenter snarare påverkas negativt genom ett minskat utbud. I slutändan är detta ett bekymmer eftersom marknaden begränsas. Situationen har uppstått utifrån säljarens upplevelse av det ”stora konsumenträttsliga ansvaret” som följer med att klassas som näringsidkare. Konsekvensen av den frustrationen riskerar att bli ett marknadsrättsligt problem som påverkar såväl säljare som köpare negativt.

5.2 Problemet med säljarens felansvar enligt konsumentköplagen

Som rättsutredningen visat tenderar skadeproblematiken i kombination med bevisbördan för säljaren vid konsumentköp att vara det centrala dilemma i hästjuridiska tvister. Oavsett hästens värde har tvisterna stor benägenhet att gå till rätten och det är inte ovanligt att tvistens kostnad blir flera gånger så stor som hästens inköpspris och värde.¹⁰⁰ En annan bidragande faktor till dilemma är att många köpeavtal är ofullständiga och inte anpassas till det specifika köpet. Otydliga friskrivningar är också problematiska och leder till tvister där säljaren enligt sedvanliga

---

¹⁰⁰ Slutrapport, *Hästar och Konsumentköplagen*. Ett projektarbete under 2010 i samverkan mellan ASVH, Svenska Ridsportförbundet och Sveriges Veterinärförbund med stöd från Jordbruksverket. s. 6.

avtalsrättsliga regler får bära ansvaret för utformningen. Dilemmat är oftast inte att utreda det som har avtalats utan snarare det som inte har avtalats.¹⁰¹

Ett levande djur är i ständig biologisk förändring och slitage genom ridning. Oförutsedda händelser leder till att hästens hälsostatus aldrig riktigt kan fastställas. Att som säljare då omfattas av en sex månader lång ”legal garanti” är därför, i enlighet med min personliga uppfattning, förödande i många avseenden. För att sätta dessa sex månader i ett sammanhang så innebär det att de fel som visar sig inom tidsperioden presumeras ha funnits vid tidpunkten för avlämnandet om inte säljaren kan bevisa motsatsen. På ett halvt år kan en häst ha gjort cirka 24 tävlingsstarter baserat på att ett normalt tävlande kan utgöras av två starter två gånger i månaden under detta halvår. 24 starter på elitnivå för en häst på 600 kg innebär ett enormt slitage i ben och leder eftersom att hästen lägger all sin tyngd samt en enorm kraft belastar benen i nedsprånget. Varje gång hästen fraktas till en tävling riskerar den dessutom att skadas i transporten och varje gång den går i en hage kan den skadas genom att gå omkull eller bli sparkad av en annan häst. Som läsaren förstår innebär 20 a § KöpLett oerhört långtgående felansvar för säljaren gällande hästen och dess hälsostatus. Vad som gör regeln ännu mer säljartung är att hästens skick inte kan kontrolleras när den kommit i köparens besiktning. Oändligt mycket kan hända hästens hälsa under dessa månader och säljaren som bär ansvaret i praktiken kan inte påverka någonting. Allt som sker under de sex presumtionsmånaderna är alltså utom säljarens kontroll. För att jämföra detta med en annan bransch kan försäljning av TV-spel användas. Den stora skillnaden kommer då visa sig vara att säljaren i dessa fall kan i) vidta omleverans om spelet inte fungerar ii) kan kontrollera och uppdatera mjukvaran via datorn om något visar vara fel i det sålda spelet.

Även om veterinärbesiktning görs innan köpet som visar att hästen är helt “utan anmärkning” kan köparen omöjligt veta att en 600 kg häst är i fullständigt toppskick och inte besitter några okända skador eller latent åkommor, skador kan utvecklas på en mycket kort tid. För säljaren innebär detta att kommande månaderna efter köpet är mycket kritiska och kan bli extremt

---

¹⁰¹ Lagkommentar köplagen, Karnov, Lexino av Juri Munukka 2017-09-26, kap 2.1.1.

kostsamma. Parallell kan göras till det klassiska kennelfallet där en hundvalp utvecklade en viss åkomma.¹⁰² Vissa veterinärer menar att rättsliga tvister ofta grundar sig på ett fel som egentligen inte existerar. Kritiken från dessa är skarp och riktar sig till den egna veterinärkåren samt juristerna och advokaterna som man menar har skapat hetsen kring fel och felbegreppen för att tjäna pengar. “En förändring hos en häst behöver inte ha någon betydelse för ryttare A. När hästen säljs till ryttare B utvecklar sig förändringen till ett fel som har betydelse för ryttare B:s användning av hästen. I detta fall skapas ett kliniskt fel av förändringen som hästen kunnat leva med hos ryttare A. Förändringen har funnits vid tiden för riskens övergång, men har inte inneburit att hästen varit behäftad med köprättsligt fel”.¹⁰³

Ramberg och Herre diskuterar problematiken med felbedömning som så att svårigheterna inte handlar om att avgöra de väldokumenterade fallen med många specifikationer. Tvärtom så det är de fallen utan särskilt specifika avtalen som utgör juridiska svårigheter. Ju mer information i köpeavtalet desto bättre och desto mindre ansvar åläggs säljaren. Det är därför av största vikt att parterna är så specifika som möjligt i sina avtal för att båda parter ska kunna känna sig trygga i köpeavtalet och undvika tvister gällande fel.¹⁰⁴

I övriga fall, dvs när de 6 månaderna passerat, måste köparen kunna bevisa att felet faktiskt fanns vid riskens övergång.¹⁰⁵

5.3 Kritik mot felansvaret/bevisbörderegeln i konsumentköplagen

Lagstiftningens förenlighet med hästar är lätt att kritisera. Men även lagen som helhet har fått ta emot kritik. EU:s konsumentdirektiv som konsumentköplagen är baserad på är nämligen kritiserad även av juristkåren. Departementsrådet Dag Mattsson skriver i SvJT 2003/448 att

---

¹⁰² NJA 1989 s 156 “Kennelfallet”. En från en kennel köpt hundvalp befanns sju månader efter köpet ha utvecklade en defekt av så allvarligt slag att valpen måste avlivas. Fråga om valpen på grund härav skall anses ha redan vid köpetillfället varit behäftad med fel samt om och på vilken grund köparen i så fall är berättigad till skadestånd. 44 § och 42 § 2 st köplagen samt 6 § konsumentköplagen. HD fastslog HovR:ns dom och ansåg att valpen var att betrakta som felaktig. Skadeståndet beviljades.

¹⁰³ Slutrapport, *Hästar och Konsumentköplagen*. Ett projektarbete under 2010 i samverkan mellan ASVH, Svenska Ridsportförbundet och Sveriges Veterinärförbund med stöd från Jordbruksverket. Sidan 30.

¹⁰⁴ Ramberg och Herre (2013) s.102.

¹⁰⁵ Ramberg och Herre (2014) s. 228.

direktivet egentligen är ett av de bättre men att det är spretigt. Direktivet kan inte läsas som en lag. Det finns rekvisit och ordval i texten som ingen förstår, utom det land som av en eller annan anledning ville ha in det menar Mattsson. Vidare kritiserar han också att direktivet inte tillgodoser det grundläggande kravet vid lagstiftning: att utifrån ett fullgott underlag beakta alla relevanta intressen och i en samlad bedömning balansera intressena mot varandra och bestämma vad som är bäst för samhället.¹⁰⁶ Kommissionen, som utgick från den rättsliga grunden om en inre marknad, ville emellertid använda civilrätten, inte för att åstadkomma ett jämlikt avtalsförhållande utan för att, få bort vad man uppfattade som handelshinder och för att driva fram en sund gemensam marknad. Som exempel kan nämnas att kommissionen ville ha ett felbegrepp som innebar att en vara måste ha en viss kvalitet samt låta en köpare fritt åberopa fel i varan och göra gällande påföljder också mot dem köparen inte hade något avtalsförhållande med, t.ex. importörer, grossister och tillverkare. Problem som den fria rörligheten för varor ger upphov till ville kommissionen försöka komma till rätta med genom civilrättslig lagstiftning. Enligt Dag Mattsson fick detta handelsrättsliga synsätt sedan övertaget, och andra intressen som borde beaktas kom i bakgrunden.¹⁰⁷

I motion 1989/90:L15 i samband med författandet av förarbetet till konsumentköplagen inkom kritik mot förmedlares tillika auktionsförrättares medansvar. Allan Ekström från Moderaterna ansåg att förarbetena inte tillräckligt preciserat konsekvenserna vid förmedlingsköp varför motionen författades med budskapet om att auktionsförrättare bör ha mindre medansvar. Propositionens utfall skulle innebära att auktionsförrättaren har ett slags borgensansvar för säljaren menar Ekström. Exempelvis om en privatperson köper en häst på auktion och den visar sig bära på en smitta och således vara behäftad med fel. I enighet med propositionens förslag blir då auktionisten tillika förmedlaren medansvarig tillsammans med säljaren. Ekström menar här att auktionisten riskerar att bli fullt ansvarig för ett fel som han kanske inte heller haft möjlighet att upptäcka ens med veterinärundersökning vilket får oproportionerligt stora konsekvenser och

---

¹⁰⁶ SvJT 2003 s. 448.

¹⁰⁷ SvJT 2003 s. 450.

avskräcker från att agera förmedlare vid köp. Motionären yrkade därför avslag om förmedlares medansvar. Utskottet ansåg dock att konsumentens rätt att kunna hålla säljare eller förmedlare ansvarig vägde tyngre varför motionens yrkande avslogs.

5.4 Motioner som har sin grund i konsumentköplagens felansvar

Detta omdebatterade säljaransvar har lett till att politiker fått upp ögonen för problemet och författat motioner som vill undanta hästen från KköpL.

Förslaget som Centerpartiets Fredrik Federley tagit fram under namnet "*sluta behandla hästar som brödrostar*" innebär att levande djur ska undantas från konsumentköplagens bestämmelser. Processen för lagförslaget ligger just nu och väntar på trepartssamtal i ministerrådet, parlamentet och EU-kommissionen. Enligt Federley finns det inga signaler på att rådet skulle vara emot förslaget. Målet är att en ny lag skulle kunna träda ikraft år 2020. Vidare anser Federley att det är nödvändigt att beslutet görs internationellt och på EU-nivå eftersom hästhandeln är utbredd över Europa och därför är det inte någon idé att lagändring görs nationellt.¹⁰⁸

Inte bara Centerpartiet har föreslagit förändring av befintlig lagstiftning. Även Miljöpartiets Tina Ehn har i motion 2008/09:C420 föreslagit att levande djur ska undantas från lagen. Att likställa djur med andra varor får enligt motionären orimliga konsekvenser och risken som näringsidkaren får ta vid en hästförsäljning är oproportionerlig. Hon menar också att skillnaden mellan köp enligt KöpL jämfört med KköpL är för stor. Risken att vara näringsidkare blir orimlig och ansvarsbördan likaså. Ehn hävdar vidare att branschens företagare missgynnas av nuvarande lagstiftning eftersom hästföretag ofta har små marginaler och en tre års lång reklamations tid kan vara förödande. Hon ifrågasätter också proportionaliteten i att KköpL gäller både den som har företag men bara säljer en häst per år och den som livnär sig på hästförsäljning och omsätter 200

---

¹⁰⁸ <https://www.atl.nu/hast/lagandring-om-hastkop-i-konsumentkoplagen/> (hämtad 2019-04-03)

hästar. Lagen ställer orimliga krav på säljaren och inte minst leder ett undvikande av KköpL till att svarta affärer gynnas. Försäljning av djur måste därför regleras separat i lagstiftningen. Motionen behandlades i Civilutskottet betänkande 2008/09:CU34 men fick avslag i både utskott samt kammare.

Ytterligare motioner som skrivits är motion 2017/18:2936 från moderaten Gunilla Nordgren. Även denna motion gällde KköpL avseende köp och försäljning av häst. Hon anser att lagen är missgynnande för företagare och för hästmarknaden. KköpL behöver därför anpassas och justeras vad gäller överlåtelser av hästar, och eventuellt även för andra levande djur, vilket riksdagen har tillkännagivit för regeringen (bet. 2016/17:CU12). Ärendet fick dock ett nej och avslutades i mars 2018.

Motion 2017/18:2811 av Cecilia Widegren och John Widegren, båda moderater, har också tagit upp köp och försäljning av häst och levande djur i enlighet med KköpL. Även denna motion behandlar förslaget att undanta hästar från lagens tillämpningsområde. Författarna menar att KköpL i sin nuvarande form är inte anpassad till köp av levande djur, oavsett om djuret är en häst, hund eller katt anser författarna. Denna motion togs upp i riksdagen och avslogs tillsammans med Gunilla Nordengrens motion. Samtliga ledamöter i kammaren röstade för att bifalla utskottets förslag om att avslå motionerna. Endast 16 stycken röstade nej varav samtliga representerade Centerpartiet.¹⁰⁹ Uppenbarligen är en lagändring på nationell nivå inget som intresserar lagstiftaren eller så är hästens oförenlighet med KköpL inget som prioriteras med hänsyn till de kostnader som en lagändring föranleder.

5.5 Förslag från författaren

I egenskap av juriststudent, tävlingsryttare och näringsidkare ser jag den hästjuridiska problematiken ur flera synvinklar. Det är uppenbarligen inte optimalt att hästar utgör lös sak i

---

¹⁰⁹ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/konsumentratt_H501CU10 (hämtad 2019-04-03)

lagens mening eftersom att hästens kvalitet aldrig kan garanteras. Men man får också ställa sig frågan vad alternativet är. E contrario är lös egendom allt som inte är fast egendom. Jordabalken stadgar att fast egendom är jord. Således kvalar hästar definitivt inte in som fast egendom heller. Vad ska då hästen då klassas som? Ska det göras skillnad på sällskapshästar och tävlingshästar? Det hela mynnar ut i en ideologisk fråga för huruvida hästen är en individ eller inte. Att skilja häst från begreppet lös sak kan verka som en enkel och bra lösning men frågan blir också hur resterande djur ska klassificeras? Om hästar undantas från begreppet lös sak för att undvika säljarens betungande ansvar så kommer hundsäljare att vilja omfattas av samma undantag och kanske även kaninuppfödare. Ska ett marsvin eller en groda också undantas från konsumentköplagen då? Det blir problematiskt att göra skillnad på djur och djur. Den rättsliga definitionen av lös sak är svår att ändra. Lösningen ligger därför troligen i att särskilja djur från konsumentköplagen. Om Fredrik Fedeley lyckas driva igenom detta på EU-nivå blir det troligtvis så redan år 2020. Om en ny lag införs via direktiv från EU så vore det bästa att det inte fanns någon bevisbörderegulering som lägger ansvaret på säljaren. Ingen motsvarighet till 20 a § ska finnas. Om felansvaret tas bort bör det istället ersättas genom att undersökningsplikten preciseras i lagen och upplysningsplikten likaså. En lag som innebär högre ställda krav på aktivitet innan köp genererar troligtvis färre problem gällande fel efter hästköpen. Lagstadgad röntgenundersökning borde införas som standard för att fastställa hälsan vid riskens övergång och ingå i köpeskillingen.

Risken för säljaren i KköpL är påtaglig eftersom att anspråk på stora belopp kan framställas för skador som säljaren omöjligt kunna kontrollera när hästen hamnat i nya ägarens besittning. En lösning som hade inneburit att dagens lagstiftning hade matchat hästaffärer bättre skulle kunna vara att säljaren försvarar sina rättigheter och försätter köparen i ond tro genom att låta hästen röntgas från topp till tå innan köpet för att gardera sig mot anspråk och på så vis skilja sig från felansvaret i KköpL. Detta hade dock blivit extremt kostsamt för säljaren eftersom en sådan röntgen kostar tiotusentals kronor. Har säljaren sålt en billig häst så kan röntgenkostnaden överstiga köpeskillingen. Kanske skulle röntgenkostnaden komma att sjunka om det blev

standard att utföra detta men i dagsläget är det mycket dyrt. Om det däremot rör sig om en mycket dyr häst i miljonklassen så skulle näringsidkaren sätta sig i en mycket tryggare säljarposition genom att helröntga hästen och försätta köparen i ond tro och kunna undgå en stor del av risken för ansvar gällande fel.

Försäkringsbolagens roll i hästbranschen är stor. Inte minst så är försäkringsbolagen med från början i varje köp, det är försäkringsbolagen som beslutar om hästens försäkringsbelopp och som täcker veterinärvårdskostnader när olyckan är framme. Många tvister har sitt ursprung i att hästens hälsa inte har fastställts ordentligt innan köpet. En konstruktiv lösning på detta problem hade kunnat vara att försäkringsbolagen kräver fullständiga röntgenplåtar för alla typer av försäkringar, alltså även för billiga hästar. Om hästen undersöks fullständigt innan köpet försätts köparen i ond tro gällande de fel som uppdagas och kan då inte vända sig mot säljaren för att åberopa fel i hästen. Detta skulle starta en bra sedvänja på hästmarknaden och förhoppningsvis bidra till att fler hästköp blir lyckade.

Vidare förbättringsperspektiv på problemet skulle kunna innebära att Svenska ridsportsförbundet inrättade ett krav på att juridisk utbildning sker i samband med att grönt kort tas. Vid hästköp skulle Svenska ridsportsförbundet också kunna erbjuda juridisk hjälp och stöttning genom en hästjurist som arbetar för sina medlemmar för att proaktivt minska hästtvisterna och skapa en mer rättssäker hästmarknad. Hästbranschen som marknad och tillsammans med förbundet borde uppmärksamma problemet och skapa uppförandekoder eller liknande nedskrivna sedvänja i branschen. Om alla affärer görs enligt vissa standarder hade förfarandena harmoniserats. Detta skulle innebära att försäljningar sker på ett mer kontrollerat vis inom ramen för uppsatta policys. Exempelvis skulle det kunna vara att alla hästar ska röntgas innan köpet, att alla försäljningar ska använda ett professionellt utformat skriftligt köpekontrakt, kanske i form av ett standardavtal. Likaså att en specifik upplysningsplikt respektive undersökningsplikt ska råda. Hästbranschen kan även lära av andra branscher och upprätta någon slags uppförandekod för hur förfarandet vid

en hästförsäljning ska se ut och hanteras. Policys, lathundar, mallar och lämpliga standardavtal hade med stor fördel kunna tillhandahållas.

Ett ytterligare problem med hästar och konsumentköplagen är tidsfristerna för att få sitt mål prövat av domstolen. Till skillnad från andra saker och varor som kan lämnas i garaget så kräver hästen mycket tid och omvårdnad. Detta blir problematiskt i en tvist där den missnöjde köparen får fortsätta att ombesörja hästens skötsel utan att veta hur framtiden ser ut. Vid en båt-tvist kommer båten troligtvis inte att ådra sig kostnader under den tid som tvisten pågår. En hästtvist gällande fel kan däremot bli väldigt dyr. Särskilt om det rör sig om ett veterinärmedicinskt fel därför att någon då måste stå kostnaderna för vård, försäkring och löpande kostnader.

Tidsaspekten i rättsväsendet är inte optimalt för hästtvister. Att under tvistens gång sköta om och bekosta uppehälle för en häst är ett omfattande ansvar. Processer i domstol kan ta många månader och ibland år vilket leder till många problem rent praktiskt för de tvistande parterna. Inte minst uppkommer frågan om vem som ska ansvara och betala för hästens hälsa samt kostnaderna hästen ådrar sig under tvistemålet. Det kan också handla om beslut där tvistens utfall blir avlivning vilket är påfrestande för köparen eftersom denne bygger en relation till hästen under processtiden.¹¹⁰ Det bör därför inrättas en hästnämnd vid hästtvister i domstol.

---

¹¹⁰ Fock och Adler (1994) s.12.

6. Slutsats och avslutande ord

Näringsidkarbedömningen utgår som rättsutredningen visat från den sålda hästens koppling till säljarens näringsverksamhet. Som NJA 2018 s. 866 visat är inte alla säljarens hästar automatiskt en del av näringsverksamheten oavsett om verksamheten i fråga omfattar just hästar. Likaså så spelar det roll om hästen införskaffats innan bolaget registrerades. En häst som funnits i säljarens ägo innan bolaget startas anses inte automatiskt ingå i verksamheten. Hur marknadsföringen görs spelar också avgörande roll för bedömningen. Privat annonsering talar emot att hästen har koppling med näringsverksamheten. Marknadsförs hästen däremot via företaget gäller omvänt resonemang. Bedömningen blir individuell i varje fall och ledning kan tas i huruvida hästen haft mest anknytning till näringsverksamheten eller privatpersonen. Den som arbetat i den aktuella branschen eller har utbildning inom området kan riskera att lättare klassas som näringsidkare. Säljarens fackkunskap kopplat till nischad utbildning innebär att säljaren hamnar i överläge jämfört med köparen och en konsumentskyddsaspekt skulle kunna åberopas. Min uppfattning är att det är ofördelaktigt att klassas som näringsidkare. Jag ser också en risk att regelverket i viss mån innebär att konkurrensen sätts ur spel och i praktiken missgynnas konsumenter i säljarens jakt på att undvika KköpL.

Jämförelsen mellan KöpL och KköpL visar att säljarens ansvar för fel skiljer sig. Inte minst när det kommer till disposivitet i KöpL och indisposivitet i KköpL. Den avgörande skillnaden vid felansvar är att KköpL:s presumtionsregel om att fel som visar sig inom sex månader efter köpet ska anses ha funnits vid riskens övergång. Denna sex-månadersregel tenderar att vara den största och mest avgörande skillnad för säljarens ansvarsbörda. Under en period på sex månader kan hästens hälsa förändras drastiskt genom tävlingsslitage, bråk i hagen, transportolyckor och tung belastning. Hästens skick kan alltså försämrats avsevärt under presumptionstiden och säljaren ansvarar för de fel som anses funnits vid riskens övergång om inte annat bevisas. Vill säljaren undgå ansvar får han motbevisa att felet inte förelåg vid riskens övergång.

Likaså undersökningsplikten respektive upplysningsplikten utgör en avsevärt stor skillnad för hästsäljaren. I KöpL åläggs det ingen direkt upplysningsplikt på säljaren till skillnad från KköpL där den anses vara långtgående och ger säljaren ett tungt ansvar i att informera köparen om de fel säljaren *borde känna till*. Det ankommer på säljaren att se till att hästen är i felfritt skick vid riskens övergång för att kunna motbevisa eventuella anspråk gällande fel.

Det är ett faktum att lagstiftningen inte är optimal för varken branschen eller för hästen som individ. Kritik kan riktas mot det långtgående ansvar som åläggs säljaren i allmänhet men framför allt i KköpL. Dock så finns det givetvis aspekter som är positiva. Även om lagens förhållning till hästaffärer är komplex måste lagens primära syfte lyftas fram, nämligen att skydda den svagare parten i ett köpeförhållande, konsumenten. Utan ett starkt konsumentskydd så hade troligtvis hästmarknaden varit tuff för konsumenter. Säljarens felansvar måste således vägas mot konsumentens rätt till skydd och i slutändan är det viktigare att konsumenten åtnjuter ett starkt skydd eftersom att parterna inte anses jämnstarka i köpeförhållandet. För att förbättra situationen kring säljarens felansvar är det nödvändigtvis inte lagstiftningen som måste ändras utan även andra lösningar är möjliga. Ett särskild hästnämnd skulle troligtvis göra stor skillnad gällande kompetensen och tidsaspekten i hästmål och om uppförandekoder fanns på hästmarknaden skulle tvister undvikas. Hästjuridiken har stora utmaningar att axla och är en komplex tillämpningsfråga som berör såväl etiska dilemman som juridiska. Denna uppsats har ingen direkt lösning på detta vidsträckt och komplexa problem men min förhoppning är ändå att lösningen ska ligga inom ramen för vad branschen själva kan åstadkomma genom sedvänja och uppförandekoder. Tillsammans med anpassad domstolsprövning som kan generera passande praxis hade hästförsäljningarna haft en ljusare framtid till mötes och en tydligare juridisk vägledning inom hästjuridik skapats.

Med dessa rader sätter jag punkt för denna kandidatuppsats och för min tid på Institutionen för Handelsrätt vid Lunds Universitet.

Käll- och litteraturförteckning

Offentligt tryck

Motion 2017/18:2811 Köp och försäljning av levande djur i konsumentköplagen, av Cecilia Widegren och John Widegren (M).

Motion 2017/18:2936 konsumentköplagen avseende köp och försäljning av häst, av Gunilla Nordgren (M).

Motion 2008/09:C420, levande djur i konsumentköplagen av Tina Ehn (MP).

Motion 1989/90:L15, av Allan Ekström (M) med anledning av prop. 1989/90:89 om ny konsumentköplag.

Prop. 1938/84:92. Förslag till Lag om avtalsvillkor mellan näringsidkare.

Prop. 1973:138. Kungl. Maj:ts proposition med förslag till konsumentköplag, m.m.

Prop. 1984/85:110. om konsumenttjänstlag.

Prop. 1988/89:76. om ny köplag.

Prop. 1989/90:89 om ny konsumentköplag.

Prop. 2001/02:134 Ändringar i konsumentköplagen.

Litteratur

Adlercreutz Axel och Gorton Lars, *Avtalsrätt II*, sjätte upplagan, Juristförlaget i Lund, 2010.

Almén Tore, *Om auktion så som medel att åvägabringa aftal*, akademisk afhandling, Akademiska boktrycket, Uppsala, 1897.

Deckeman Lars, *Hästen, samhället och lagen*, förlaget LD hästlitteratur, Stockholm, 1994.

Fock Erik och Adler Peter, *Köpa och sälja häst en juridisk hjälprea vid hästaffärer*, Natur och kultur i samarbete med Svenska Ridsportsförbundet, Stockholm 1994.

Gerhard Peter, *Köprättens grunder*, Fjortonde upplagan, Liber AB 2018.

Håstad Torgny, *Den nya köprätten*, femte upplagan, IUSTUS FÖRLAG AB, 2003.

Herre, Johnny, under medverkan av Jan Ramberg *Konsumentköplagen – en kommentar*, upplaga 4, Norstedts juridik 2014.

Hettne, Jörgen och Ida Otken Eriksson (red.), *EU-rättslig metod teori och genomslag i Svensk rättstillämpning*, andra upplagan, Norstedts juridik 2011.

Håstad, Torgny, *Köprätt och annan kontraktsrätt*, upplaga 6, Iustus förlag 2010.

Håstad, Torgny, Björkdahl Erika, Brattström Margharetta, Zackariasson Laila. *Civilrättens grunder*, första upplagan, författarna och Iustus förlag AB, Uppsala 2016.

Kleineman, Jan, *Rättsdogmatisk metod*, i: Nääv, Maria och Zamboni, Mauro (red.), Juridisk metodlära, Andra upplagan, Studentlitteratur, Lund, 2018.

Rabe, Gunnar, Hellenius, Richard, *Det svenska skattesystemet*, upplaga 23, Mölnlycke, 2010.

Ramberg, Jan och Herre, Johnny, *Köplagen en kommentar*, andra upplagan, Norstedts juridik, 2013.

Rosengren, Ulf, *Hästjuridik*, första upplagan, LTs förlag Stockholm i samarbete med ridfrämjandet, 1977.

Sandgren, Claes, *Rättsvetenskap för uppsatsförfattare: ämne, material, metod och argumentation*, tredje upplagan, Nordstedts Juridik, Stockholm 2015.

Treschow Frida, *Hästjuridik i vardagen en praktisk guide för hästägare, stallägare och ryttare*, första upplagan, Kukkuli förlag 2016.

Lagkommentar köplagen, Karnov, Lexino av Juri Munukka.

Skatteverkets ställningstaganden, Hästverksamhet - gränsdragningen mellan hobby- och näringsverksamhet, 2009-04-08.

Ny Juridik, nr. 2. 2009. 2:09 *Fel i häst*.

Svensk Juristtidning, Mattsson Dag, 2003/448.

Juridisk tidsskrift s. 120 Herre Johnny, fel i segelbåt, NJA s. 155.

Rättsfallstörteckning

Högsta domstolen

NJA 1922 s. 596.

NJA 1947 s. 82.

NJA 1975 s. 545.

NJA 1976 s. 678.

NJA 2001 s. 155.

NJA 2016 s. 237.

NJA 2018 s. 866.

Svea Hovrätt

Svea hovrätt mål nr T 393-16.

Tingsrätt

Norrköping tingsrätt mål nr T 2273-12.

Uppsala tingsrätt mål nr T 1559-12.

Specialdomstolar

ARN 1996-6400.

EU-rättslig praxis

Asbeek Brusse och de Man Garabito C-488/11, EU:C:2013:341.

C-149/15 Wathelet, EU:C:2016:840.

C-147/16 Grote, EU:C:2018:320.

Internetkällor

<http://advokatdannordenberg.blogspot.com/2013/05/aganderattens-overgang-vid-hastkop.html>
(hämtad 2019-03-10).

<https://www.agria.se/hast/artiklar/om-hast/hastaffar-och-lagen/> (hämtad 2019-03-01).

<https://www.atl.nu/hast/lagandring-om-hastkop-i-konsumentkoplagen/> (hämtad 2019-04-03).

<https://www.centerpartiet.se/lokal/halland/startside/nyheter/nyheter/2017-10-19-fredrick-federley--en-hast-ska-inte-likställas-med-en-brodrost> (hämtad 2019-05-23).

<https://www.hallakonsument.se/tips-for-olika-kop/olika-kopsituationer/kopa-pa-auktion/> (hämtad 2019-03-14).

<http://www.kristianstadsbladet.se/kristianstad/manga-hastkop-slutar-i-tingsratten/> (hämtad 2019-04-24).

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/konsumentratt_H501CU10 (hämtad 2019-04-03).

<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2017.3/326279.html> (hämtad 2019-03-09).

<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/327478.html?date=2009-04-08> (hämtad 2019-03-09).

<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/331005.html> (hämtad 2019-04-23).

<https://www.scb.se/publikation/31442> (hämtad 2019-04-01).

<https://www.tidningenridsport.se/eu-beslut-om-konsumentkoplag-narmar-sig/> (2019-04-23).

<https://www.tidningenridsport.se/eu-beslut-om-konsumentkoplag-narmar-sig/> (hämtad 2019-02-26).

<https://www.universitetsdjursjukhuset.se/globalassets/ew/org/andra-enh/uds/dokument/bildfall-hast-tornutskott-dec17.pdf> (hämtad 2019-03-22).